

ВНЕСЕНО

**ДО ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО
РЕЄСТРУ НОРМАТИВНИХ АКТІВ**

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 29 березня 2002 р. N 426

Київ

Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, поліцейських, осіб рядового та начальницького складу підрозділів Державної фіскальної служби, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту

(назва у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278,
із змінами, внесеними згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700,
у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649,
із змінами, внесеними згідно з постановами
Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 р. N 1141,
від 23.08.2016 р. N 527,
від 31.10.2018 р. N 900)

Із змінами і доповненнями, внесеними
постановами Кабінету Міністрів України
від 26 вересня 2002 року N 1455,
від 4 вересня 2003 року N 1402,
від 14 квітня 2004 року N 484,
від 26 травня 2004 року N 691,
від 26 травня 2004 року N 691

(зміни, внесені пунктами 1 та 2 змін, затверджених постановою Кабінету Міністрів України
від 26 травня 2004 року N 691, діють з 1 січня 2005 року),
від 13 березня 2006 року N 278,
від 5 квітня 2006 року N 439,
від 25 травня 2006 року N 726,

від 8 липня 2006 року N 947,
від 1 серпня 2006 року N 1074,
від 8 грудня 2006 року N 1700,
від 16 січня 2007 року N 17,
від 31 січня 2007 року N 108,
від 26 серпня 2009 року N 896,
від 1 грудня 2010 року N 1094,
від 20 жовтня 2011 року N 1109,
від 14 грудня 2011 року N 1281,
від 22 квітня 2013 року N 297,
від 29 травня 2013 року N 377,
від 29 травня 2013 року N 380,
від 17 жовтня 2013 року N 762,
від 11 грудня 2013 року N 910,
від 5 березня 2014 року N 72,
від 4 червня 2014 року N 162,
від 11 червня 2014 року N 247,
від 18 червня 2014 року N 189,
від 17 липня 2014 року N 256,
від 26 листопада 2014 року N 649,
від 18 лютого 2015 року N 55,
від 29 квітня 2015 року N 252,
від 10 липня 2015 року N 481,
від 23 грудня 2015 року N 1141,
від 22 липня 2016 року N 470,
від 23 серпня 2016 року N 527,
від 3 жовтня 2016 року N 696,
від 28 грудня 2016 року N 1012,
від 26 квітня 2017 року N 294,
від 20 вересня 2017 року N 701,
від 14 березня 2018 року N 174,
від 11 квітня 2018 року N 331,
від 31 жовтня 2018 року N 900,
від 28 листопада 2018 року N 1091,
від 6 лютого 2019 року N 125,
від 13 лютого 2019 року N 199,
від 6 листопада 2019 року N 916,
від 20 березня 2020 року N 237,
від 9 жовтня 2020 року N 944,
від 26 травня 2021 року N 526,
від 21 липня 2021 року N 749,
від 26 січня 2022 року N 61,
від 12 серпня 2022 року N 898

(Чинність постанови поширено на осіб начальницького
складу податкової міліції та курсантів Академії державної податкової служби згідно з
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 грудня 2002 року N 1980)

(Дію цієї постанови поширено на військовослужбовців Державної спеціальної служби транспорту згідно з постановою Кабінету
Міністрів України від 29 листопада 2006 року N 1658)

(Дію цієї постанови поширено до 1 січня 2016 року також на осіб рядового і начальницького складу Державної служби спеціального
зв'язку та захисту інформації згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 року N 1054)

(Дію цієї постанови поширено на військовослужбовців Управління державної охорони згідно з постановою Кабінету Міністрів України
від 19 жовтня 2016 року N 737)

Додатково див. оголошення
("Офіційний вісник України", N 25, 11 квітня 2008 р.,
"Офіційний вісник України", N 70, 21 вересня 2009 р.),
постанову Окружного адміністративного суду міста Києва
від 17 листопада 2009 року,
оголошення
("Офіційний вісник України", N 10, 22 лютого 2010 р.,
"Офіційний вісник України", N 15, 12 березня 2010 р.),
постанову Окружного адміністративного суду міста Києва
від 9 квітня 2010 року,
оголошення
("Офіційний вісник України", N 33, 14 травня 2010 р.),
ухвалу Окружного адміністративного суду міста Києва
від 20 травня 2010 року,
ухвалу Окружного адміністративного суду міста Києва
від 10 лютого 2011 року,
ухвали Київського апеляційного адміністративного суду
від 10 березня 2011 року,
від 10 травня 2011 року,
ухвалу Вищого адміністративного суду України
від 19 лютого 2013 року,
ухвали Київського апеляційного адміністративного суду
від 11 квітня 2013 року,
від 11 квітня 2013 року,
ухвалу Вищого адміністративного суду України
від 16 жовтня 2013 року

З метою забезпечення раціонального харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань Кабінет Міністрів України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити такі, що додаються:

норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту;

(абзац другий пункту 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649)

норми заміни продуктів харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.

(абзац третій пункту 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649)

2. Міністерству оборони, іншим центральним органам виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, Службі зовнішньої розвідки, Міністерству внутрішніх справ, Національній поліції, Державній фіскальній службі, Державній службі з надзвичайних ситуацій, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації і Міністерству юстиції:

(абзац перший пункту 2 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 25.05.2006 р. N 726, від 08.12.2006 р. N 1700, від 20.10.2011 р. N 1109,

від 29.05.2013 р. N 380,
від 23.12.2015 р. N 1141,
від 23.08.2016 р. N 527,
від 26.04.2017 р. N 294)

визначати вартість норм харчування за результатами проведених згідно із законодавством процедур закупівель у межах бюджетних призначень;

(абзац другий пункту 2 у редакції постанови
Кабінету Міністрів України від 10.07.2015 р. N 481)

тимчасово припинити виплату компенсації встановленої вартості норм харчування за час відпустки військовослужбовцям строкової військової служби, курсантам вищих військових і вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації і Міністерства юстиції, крім військовослужбовців строкової військової служби і курсантів вищих військових і вищих навчальних закладів зазначених міністерств і служб з числа сиріт, дітей із числа осіб, визначених у статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", осіб, позбавлених батьківського піклування або в яких один з батьків загинув під час виконання обов'язків військової служби, службових обов'язків під час перебування на службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, органах і підрозділах цивільного захисту, Державній кримінально-виконавчій службі, а також у разі перебування зазначених осіб у відпустці у зв'язку з хворобою.

(абзац третій пункту 2 із змінами, внесеними згідно з
постановами Кабінету Міністрів України від 01.08.2006 р. N 1074,
від 08.12.2006 р. N 1700,
від 20.10.2011 р. N 1109,
від 29.05.2013 р. N 380,
від 23.12.2015 р. N 1141,
від 26.04.2017 р. N 294,
від 21.07.2021 р. N 749)

(пункт 2 у редакції постанови Кабінету
Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278)

3. Визнати такими, що втратили чинність, акти Кабінету Міністрів України згідно з переліком, що додається.

Прем'єр-міністр України

А. КИНАХ

Інд. 29

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 березня 2002 р. N 426

НОРМИ харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань

Норма N 1 - загальновійськова

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	300
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	350
Булочка із борошна пшеничного першого сорту (борошно пшеничне першого сорту - 50 г та дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані - 0,5 г)	70
Борошно пшеничне другого сорту	15
Крупи різні	120
Макаронні вироби	40

М'ясо	250
Риба	150
Сало-шпик	20
Мед натуральний або джем	20
Жири тваринні топлені, маргарин	15
Олія	25
Сир сичужний твердий	20
Масло	30
Яйця курячі, штук (на тиждень)	2
Цукор	70
Сіль, сіль йодована	25
Чай	1,2
Лавровий лист	0,2
Перець	0,3
Гірчичний порошок	0,3
Оцет	1
Томат-паста	6
Позицію виключено	
Картопля і овочі, усього	900
у тому числі:	
картопля	600
капуста	130
буряки	30
морква	50
цибуля	50
огірки, помідори, зелень	40
Сухофрукти	20
або соки фруктові (плодово-ягідні)	100
Полівітамінний препарат типу "Гексавіт", драже (видається з 15 березня по 15 червня)	1

(норма N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252, від 22.07.2016 р. N 470)

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються:

а) військовослужбовці строкової військової служби, за винятком тих, що забезпечуються харчуванням за іншими нормами;

військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу військової служби, які проходять військову службу за контрактом в Збройних Силах, у Держспецтрансслужбі, Національній гвардії, Державній прикордонній службі, крім вихідних, святкових днів та часу перебування у відпустці, тільки обідом з розрахунку 45 відсотків добового набору продуктів за цією нормою, за винятком тих, що забезпечуються харчуванням за іншими підпунктами цього пункту або за іншими нормами. Зазначеним військовослужбовцям на їх бажання за рішенням командира військової частини дозволяється виплачувати грошову компенсацію у розмірі вартості набору продуктів, який видається на приготування обіду;

(підпункт "а" пункту 1 приміток до норми N 1 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094, абзац другий підпункту "а" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 р. N 174, від 06.02.2019 р. N 125, від 13.02.2019 р. N 199)

б) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, працівники, особи рядового, начальницького складу авіації ДСНС, які постійно працюють на аеродромах, полігонах, технічних і стартових позиціях і безпосередньо обслуговують літальні апарати (літаки, вертольоти, планери,

екраноплани, мотодельтаплани тощо) та забезпечують їх польоти, за винятком вихідних та святкових днів, крім військовослужбовців офіцерського складу, військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, працівників, осіб рядового, начальницького складу авіації ДСНС і які забезпечують у зазначені дні бойове чергування;

(підпункт "б" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 01.12.2010 р. N 1094, від 29.05.2013 р. N 380)

в) курсанти вищих військових навчальних закладів та закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання МВС, ДСНС, Держспецзв'язку і Державної кримінально-виконавчої служби, а також слухачі вищих військових навчальних закладів та закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання МВС, ДСНС, Держспецзв'язку і Державної кримінально-виконавчої служби, які не мають офіцерських звань, спеціальних звань середнього або вищого складу поліції, військовослужбовці та особи рядового і молодшого начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби, які навчаються у школах і на курсах з підготовки прапорщиків, мічманів та центрах підвищення кваліфікації персоналу Державної кримінально-виконавчої служби, слухачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти із специфічними умовами навчання Національної поліції, що здійснюють підготовку поліцейських, із числа молодшого складу поліції, за винятком тих, що забезпечуються харчуванням за іншими нормами;

(підпункт "в" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 01.08.2006 р. N 1074, від 08.12.2006 р. N 1700, від 20.10.2011 р. N 1109, від 29.05.2013 р. N 380, від 23.12.2015 р. N 1141, від 26.04.2017 р. N 294,

у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 р. N 944, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2022 р. N 898)

г) курсанти, слухачі, ад'юнкти, викладачі вищих військових та вищих навчальних закладів МВС, ДСНС, військовозобов'язані, призвані на збори, які працюють постійно на аеродромах, полігонах, технічних і стартових позиціях і безпосередньо обслуговують літальні апарати та забезпечують їх польоти, під час проходження практики, стажування, перебування на зборах у частинах і підрозділах;

(підпункт "г" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 29.05.2013 р. N 380)

г) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, та працівники, особи рядового, начальницького складу авіації ДСНС рятувальних груп авіаційної пошуково-рятувальної служби під час їх чергування з пошуково-рятувального забезпечення польотів повітряних суден, евакуаційних робіт та робіт під час стихійного лиха, а також у дні здійснення стрибків з парашутом за планами бойової підготовки;

(підпункт "г" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 01.12.2010 р. N 1094, від 29.05.2013 р. N 380)

д) військовослужбовці, які відбувають покарання в дисциплінарних військових частинах та на гауптвахті (відшкодування витрат за харчування військовослужбовців інших військових формувань, які засуджені до арешту і відбувають покарання на гауптвахті, здійснюється у десятиденний строк з дня надходження рахунків від Міноборони);

(підпункт "д" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.2004 р. N 484)

е) звільнені у запас військовослужбовці строкової військової служби під час їх проїзду до місця проживання;

є) працівники маяків, радіомаяків, груп засобів навігаційного обладнання, радіонавігаційних і гідрометеорологічних станцій (постів) та інших берегових об'єктів навігаційного обладнання ВМС з особливо важкими умовами праці і побуту, у дні несення чергування або виконання покладених завдань;

ж) особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які проходять первинну підготовку, підвищують кваліфікацію або призвані на збори в навчальних закладах ДСНС, військовозобов'язані та резервісти, призвані на збори, студенти, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування), за винятком тих, що забезпечуються харчуванням за іншими нормами, а також під час проїзду зазначених осіб на збори, зокрема навчальні збори (стажування), і назад;

(підпункт "ж" пункту 1 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17, від 29.05.2013 р. N 380)

з) вихованці штатних військових оркестрів, де військовослужбовці строкової військової служби забезпечуються харчуванням за цією нормою;

и) громадяни, призвані на строкову військову службу, з дня явки до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки (на збірні пункти) для відправлення у військові частини;

(підпункт "и" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 р. N 61)

і) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, підрозділів зенітних ракетних та радіотехнічних військ ПС і ВМС - у місцевостях із складними кліматичними умовами, на висоті від 1000 до 1500 метрів над рівнем моря, за межами населених пунктів і гарнізонів військових частин (перелік зазначених підрозділів затверджується наказом Міністра оборони);

(підпункт "і" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094)

ї) працівники авіаційних центрів з підготовки льотчиків, які постійно працюють на аеродромах відповідно до переліку посад, що затверджується наказом Міністра оборони, тільки під час роботи;

й) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, а також поліцейські, призначені до складу варти для охорони, оборони і супроводження військових та спеціальних вантажів під час їх перевезення, а також під час проїзду до місця здавання (приймання) цих вантажів та повернення після їх здавання (приймання);

(підпункт "й" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094, від 23.12.2015 р. N 1141)

к) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом і безпосередньо несуть службу з охорони державного кордону на прикордонних заставах, у відділеннях інспекторів та дільничних інспекторів прикордонної служби, відділеннях застосування технічних засобів охорони кордону, кінологічних відділеннях та відділеннях силової підтримки відділів Державної прикордонної служби, на контролерських постах, у відділеннях прикордонного контролю, прикордонних оперативних відділеннях, оперативних пунктах;

(підпункт "к" пункту 1 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2002 р. N 1455, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17)

л) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, у тому числі військовослужбовці Держспецзв'язку, особи рядового, начальницького складу і працівники авіації ДСНС, Національної гвардії під час несення бойового чергування, добового чергування, варті та у разі призначення до складу добового наряду, перебування в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах) під час відпрацювання завдань з бойової (навчально-бойової) підготовки, під час підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, а військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, крім того під час перебування в навчальних військових частинах (центрах).

(абзац перший підпункту "л" пункту 1 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. N 526)

У разі призначення військовослужбовців офіцерського складу, військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, у тому числі військовослужбовців Держспецзв'язку, осіб рядового, начальницького складу і працівників авіації ДСНС, Національної гвардії на бойове чергування, добове чергування, до складу варті і добового наряду забезпечення за іншими нормами харчування не проводиться;

(підпункт "л" пункту 1 примітки до норми N 1 у редакції постанов Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 р. N 691, від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700, від 01.12.2010 р. N 1094, від 14.12.2011 р. N 1281, від 29.05.2013 р. N 380, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 р. N 72, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2014 р. N 162, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649)

м) рядовий, начальницький склад органів і підрозділів цивільного захисту, який відряджається за межі гарнізону Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, або під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій регіонального та державного рівня, а також у разі залучення до ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків на території інших держав.

Підставою для зарахування на забезпечення харчуванням у такому разі є наказ начальника гарнізону Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, на території якого виникла надзвичайна ситуація;

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "м" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, підпункт "м" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 р. N 108, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. N 526)

н) громадяни, які призвані на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, - з дня прибуття їх до територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "н" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.06.2014 р. N 189, підпункт "н" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 р. N 61)

Право на харчування за цією нормою мають особи, зазначені в цьому підпункті, за умови розміщення у казармах, наметах, гуртожитках у розташуванні військової частини (установи);

(підпункт "н" пункту 1 приміток до норми N 1 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252)

о) поліцейські, які залучені до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції або безпосередньо виконують завдання із забезпечення публічної безпеки і порядку, боротьби із злочинністю, забезпечення безпеки дорожнього руху в районі її проведення, або поліцейські, які за рішенням керівництва відповідного органу поліції відряджаються до іншого населеного пункту поза місцем постійного проходження служби для виконання повноважень, передбачених пунктом 10 частини першої статті 23 Закону України "Про Національну поліцію";

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "о" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.06.2014 р. N 247, підпункт "о" пункту 1 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 р. N 1141, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331)

п) особи рядового та начальницького складу підрозділів ДФС, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції;

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "п" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. N 527, підпункт "п" пункту 1 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 р. N 900)

р) військовослужбовці, особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які залучені до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції, а також військовослужбовці, які залучені до здійснення заходів із правового режиму воєнного стану, приведення органів військового управління, військових частин, військових навчальних закладів, установ, організацій у найвищий ступінь бойової готовності;

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "р" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2016 р. N 696, підпункт "р" пункту 1 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331, від 28.11.2018 р. N 1091)

с) військовослужбовці Національної гвардії, крім військовослужбовців строкової служби, які відряджаються до іншого населеного пункту поза місцем постійного проходження військової служби для виконання обов'язку із забезпечення громадської безпеки та охорони громадського порядку;

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "с" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 р. N 174)

т) військовослужбовці, працівники органів військового управління, військових частин, військових навчальних закладів, установ, організацій Збройних Сил, які залучені до цілодобового виконання завдань на період встановленого Кабінетом Міністрів України карантину або у зв'язку з карантинном перебувають в ізоляції (на лікуванні) у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях Збройних Сил.

(пункт 1 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "т" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 р. N 237)

2. З дня введення у дію цієї норми харчування видається на одного військовослужбовця на добу:

а) 75 г м'яса, 15 г сиру сичужного твердого - контингентам, зазначеним у підпунктах "б", "г", "д", "т" пункту 1 приміток;

б) контингентам, зазначеним у підпункті "в" пункту 1 приміток: жирів тваринних топлених і маргарину - 10 замість 15 г, олії - 20 замість 25 г, масла - 50 замість 30 г і кавового напою (порошок) - 3 грами.

3. Додатково до цієї норми за рахунок держави видається на одного військовослужбовця на добу:

а) 15 г масла, 100 г молока незбираного і 10 г цукру - вихованцям штатних військових оркестрів;

б) 120 г м'яса, 20 г масла, 25 г цукру - військовослужбовцям, у тому числі Держспецзв'язку, призначеним до складу варту для охорони, оборони і супроводження військових та спеціальних вантажів під час їх перевезення, а також під час проїзду до місця приймання цих вантажів або у разі повернення після їх здавання;

(підпункт "б" пункту 3 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700, від 26.11.2014 р. N 649)

в) 50 г м'яса і 15 г масла - військовослужбовцям, у яких військова служба пов'язана із здійсненням стрибків з парашутом (у тому числі військовозобов'язаним та резервістам, призваним на збори), особам рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту:

(абзац перший підпункту "в" пункту 3 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2013 р. N 762)

військовослужбовцям строкової військової служби високомобільних десантних військ;

(абзац другий підпункту "в" пункту 3 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 р. N 377)

військовослужбовцям строкової військової служби частин спеціального призначення, розвідувально-десантних підрозділів;

курсантам і слухачам вищих військових навчальних закладів, які готують офіцерів для високомобільних десантних військ, а також для з'єднань, частин та підрозділів спеціального призначення, розвідувально-десантних підрозділів;

(абзац четвертий підпункту "в" пункту 3 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 р. N 377)

курсантам і слухачам вищих військових навчальних закладів, які навчаються за спеціальністю "Організація фізичної підготовки та спорту";
штатним інструкторам-парашутистам вищих військових навчальних закладів із числа військовослужбовців строкової військової служби;
військовослужбовцям строкової військової служби комендатур десантного забезпечення та інших військових частин військово-транспортної авіації;
солдатам, матросам, сержантам, старшинам, прапорщикам, мічманам запасу та резервістам, призваним на збори, студентам, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування) і курсантам вищих військових навчальних закладів під час практики та військового (корабельного) стажування, перебування яких пов'язане із здійсненням стрибків з парашутом, у військових частинах високомобільних десантних військ і частин спеціального призначення, а також у з'єднаннях, частинах і підрозділах, де військовослужбовцям строкової військової служби видаються додатково ці продукти;

(абзац восьмий підпункту "в" пункту 3 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 р. N 377, від 17.10.2013 р. N 762)

г) 25 г м'яса - військовослужбовцям строкової військової служби, військовозобов'язаним, призваним на збори, студентам, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування) і курсантам вищих військових навчальних закладів під час практики та військового (корабельного) стажування, у підрозділах і частинах військ ПС, дислокованих у місцевостях, визначених наказом Міністра оборони, військовослужбовцям строкової військової служби військових частин урядового зв'язку;

(підпункт "г" пункту 3 приміток до норм N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094)

г) 30 г масла і 20 г печива - офіцерам запасу, військовозобов'язаним та резервістам, які перебувають на військовому обліку офіцерського складу запасу, призваним на збори - у період перебування на зборах;

(підпункт "г" пункту 3 приміток до норм N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17)

д) 100 г молока незбираного, 50 г ковбаси напівкопченої і копчених м'ясопродуктів, 0,3 г чаю - військовослужбовцям військових частин, підрозділів і пунктів наведення військ ПС і ВМС, які проходять військову службу постійно або тимчасово у місцевостях із складними кліматичними умовами на висоті від 1000 до 1500 метрів над рівнем моря, що знаходяться поза населеними пунктами і гарнізонами військових частин (перелік зазначених підрозділів затверджується наказом Міністра оборони), а також військовозобов'язаним та резервістам, призваним на збори, студентам, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування) у таких місцевостях;

(підпункт "д" пункту 3 приміток до норм N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17, від 01.12.2010 р. N 1094)

е) 100 г (в дні урочистих зустрічей і проводів - 200 г) м'яса, 15 г масла, 50 г молока незбираного і 10 г сиру сичужного твердого - військовослужбовцям строкової військової служби підрозділів і оркестрів почесної варті;

є) 100 г хліба з борошна пшеничного першого сорту, 30 г ковбаси напівкопченої і копчених м'ясопродуктів, 15 г масла, 20 г цукру, 20 г печива, 0,5 г чаю - військовослужбовцям строкової військової служби Державної прикордонної служби під час несення служби у складі нічних прикордонних нарядів (види зазначених нарядів затверджуються наказом Голови Держприкордонслужби);

(підпункт "є" пункту 3 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.09.2003 р. N 1402)

ж) 25 г м'яса - військовослужбовцям строкової військової служби Державної прикордонної служби, які одержують продовольство за цією нормою;

(підпункт "ж" пункту 3 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.09.2003 р. N 1402)

з) 80 г м'яса, 25 г масла, 150 г молока незбираного, 15 г сиру сичужного твердого та 4 яйця (на тиждень) - військовослужбовцям, особам рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які забезпечуються продуктами харчування за рахунок держави і виконують службові обов'язки в умовах

впливу на організм іонізуючого випромінювання або працюють з паливом, до складу якого входять отруйні компоненти. Особам, які виконують службові обов'язки в умовах впливу на організм іонізуючого випромінювання, видається крім того 100 г свіжих фруктів на добу (як лікувально-профілактичне харчування).

Під час перебування у відпустці, службовому відрадженні та в інших випадках (у вихідні, святкові, неробочі дні, за винятком днів хвороби з тимчасовою втратою працездатності, якщо захворювання є професійним і хворого не госпіталізовано), коли військовослужбовці, особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту не виконують службові обов'язки в умовах впливу на організм іонізуючого випромінювання або їх діяльність не пов'язана з використанням паливних матеріалів, до складу яких входять отруйні компоненти, а також застосуванням таких матеріалів як реактивів чи використанням з навчальною метою, вони не забезпечуються продуктами харчування лікувально-профілактичного призначення.

Військовослужбовці, особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які виконують службові обов'язки в умовах впливу на організм іонізуючого випромінювання і тимчасово переведені на інші роботи у зв'язку з появою симптомів професійного захворювання, зумовленого особливостями їх служби, зберігають право на забезпечення продуктами харчування лікувально-профілактичного призначення протягом шести місяців, а особи, що проходять строкову військову службу у частинах, які дислокуються у зоні посиленого радіоекологічного контролю і зоні гарантованого добровільного відселення, забезпечуються продуктами харчування лікувально-профілактичного призначення постійно, крім часу перебування у відпустці і відрадженні не в зазначених районах (населених пунктах).

Військовослужбовцям офіцерського складу, особам рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які не забезпечуються продуктами харчування за даною нормою за рахунок держави і виконують службові обов'язки в умовах впливу на організм іонізуючого випромінювання або діяльність яких пов'язана з використанням паливних матеріалів, до складу яких входять отруйні компоненти, видаються продукти відповідно до раціону N 1-лікувально-профілактичне харчування;

(підпункт "з" пункту 3 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278)

и) 50 г хліба із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту, 100 г хліба з борошна пшеничного першого сорту, 70 г крупів різних, 50 г м'яса, 5 г жирів тваринних топлених (маргарину), 15 г масла, 20 г цукру, 1 г чаю, 10 г овочів усього, в тому числі 5 г моркви, 5 г цибулі - військовослужбовцям строкової служби та військовослужбовцям рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, у тому числі військовослужбовцям Держспецзв'язку, особам рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту у дні призначення їх для несення варті (продукти видаються окремо для приготування їжі (другої вечері, яка повинна складатися з гарячої другої м'ясної страви, гарячого солодкого чаю, хліба і масла). Заміну одних продуктів іншими дозволяється проводити згідно з визначеною нормою;

(підпункт "и" пункту 3 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 08.12.2006 р. N 1700, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649)

і) 50 г хліба із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту - військовослужбовцям строкової військової служби навчальних підрозділів навчальних військових частин;

ї) 50 г м'яса, 20 г сиру сичужного твердого, 100 г соків фруктових (плодово-ягідних), 3 г кави натуральної, 6 л води питної бутильованої - військовослужбовцям, які беруть участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки за межами України;

(підпункт "і" пункту 3 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 05.04.2006 р. N 439, від 22.04.2013 р. N 297)

й) 1,5 л води питної бутильованої:

військовослужбовцям, у разі перебування в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах) та під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, виконання завдань в районі проведення антитерористичної операції незалежно від пори року, а в період з 1 червня по 1 вересня - 3 л води питної бутильованої;

(абзац другий підпункту "й" пункту 3 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331, від 26.05.2021 р. N 526)

поліцейським, які залучені до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції або безпосередньо виконують завдання із забезпечення публічної безпеки та порядку, боротьби із злочинністю, забезпечення безпеки дорожнього руху в районі її проведення, чи поліцейським, які за рішенням керівництва відповідного органу поліції відряджаються до іншого населеного пункту поза місцем постійного проходження служби для виконання повноважень, передбачених пунктом 10 частини першої статті 23 Закону України "Про Національну поліцію";

(абзац третій підпункту "й" пункту 3 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331) (пункт 3 приміток до норми N 1 доповнено підпунктом "й" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2014 р. N 256, підпункт "й" пункту 3 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 р. N 1141, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. N 470)

особи рядового та начальницького складу підрозділів ДФС, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції, незалежно від пори року, а в період з 1 червня по 1 вересня - 3 л води питної бутильованої;

(підпункт "й" пункту 3 приміток до норми N 1 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. N 527, абзац четвертий підпункту "й" пункту 3 приміток до норми N 1 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 р. N 900)

військовослужбовцям, працівникам органів військового управління, військових частин, військових навчальних закладів, установ, організацій Збройних Сил, які залучені до цілодобового виконання завдань на період встановленого Кабінетом Міністрів України карантину або у зв'язку з карантинном перебувають в ізоляції (на лікуванні) у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях Збройних Сил;

(підпункт "й" пункту 3 приміток до норми N 1 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 р. N 237)

особам рядового, начальницького складу і працівникам авіації органів і підрозділів цивільного захисту в разі перебування в польових умовах (у таборах, на навчаннях, маневрах) під час підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, відрядження за межі гарнізону Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій або під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій регіонального та державного рівня, а також у разі залучення до ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків на території інших держав та під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, виконання завдань у районі проведення антитерористичної операції.

(підпункт "й" пункту 3 приміток до норми N 1 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. N 526)

4. Працівники, зазначені у підпункті "є" пункту 1 приміток до цієї норми, харчуванням за цією нормою не забезпечуються під час перебування їх у щорічній або в іншій відпустці (за винятком перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами).

5. Курсанти і слухачі, зазначені у підпункті "в" пункту 1 приміток до цієї норми, під час проходження практики та військового стажування у військових частинах і на кораблях (суднах) забезпечуються харчуванням за нормами, затвердженими для військовослужбовців строкової військової служби даної військової частини (корабля, судна), крім курсантів і слухачів, які забезпечуються харчуванням у цей період за нормою N 2.

6. Військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, у тому числі військовослужбовці Держспецзв'язку, та особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту під час перебування їх у польових умовах та в інших випадках за відсутності підприємств громадського харчування можуть забезпечуватися харчуванням через їдальні військових частин та органів і підрозділів

цивільного захисту згідно із загальновійськовою нормою за плату в розмірі, що відповідає розрахунку його вартості. Підставою для зарахування на забезпечення харчуванням у такому разі є наказ командира військової частини, начальника органу, підрозділу цивільного захисту, Голови Держспецзв'язку, начальника територіального органу Адміністрації Держспецзв'язку або територіального підрозділу Держспецзв'язку.

(пункт 6 приміток до норми N 1 у редакції постанов Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 08.12.2006 р. N 1700, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649)

7. За цією нормою за плату харчуванням забезпечуються:

за рішенням Міноборони, інших центральних органів виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, працівники військових частин та установ у період їх участі в польових навчаннях (маневрах) військ до з'єднання включно, а також під час випробувань, ремонту, встановлення (монтажу) техніки і озброєння у військових частинах та підрозділах у місцевостях, де відсутні підприємства громадського харчування;

особи, які вступають до вищих військових навчальних закладів Збройних Сил та інших військових формувань, вищих навчальних закладів МВС, ДСНС та Державної кримінально-виконавчої служби, крім військовослужбовців строкової військової служби, сиріт та осіб, позбавлених батьківського піклування.

(абзац третій пункту 7 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 20.10.2011 р. N 1109, від 29.05.2013 р. N 380, від 26.04.2017 р. N 294)

8. Пункт 8 примітки до норми N 1 виключено

(пункт 8 примітки до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252, від 23.12.2015 р. N 1141, від 23.08.2016 р. N 527, виключено згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2016 р. N 696)

9. Для осіб, які безпосередньо беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, а також у районі проведення антитерористичної операції, та контингенту, зазначеного в підпункті "м" пункту 1 приміток, додатково до цієї норми на одну людину на добу видається: печива - 50 грамів, м'яса - 125, масла - 20, молока незбираного - 100, молока незбираного згущеного з цукром - 20, яєць - 3 штуки (на тиждень), цукру - 10 грамів, чаю - 1 грам.

(примітки до норми N 1 доповнено пунктом 9 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331, пункт 9 приміток до норми N 1 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.05.2021 р. N 526)

Норма N 2 - льотна*

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	200
Хліб з борошна пшеничного першого сорту	300
Борошно пшеничне вищого сорту	60
Крупи різні	30
Рис	30
Макаронні вироби	40
М'ясо	300
М'ясо птиці	50
Ковбаса напівкопчена і копчені м'ясопродукти	25
Риба	90
Олія	25

Молоко незбиране	200
Масло	60
Сметана	30
Сир	30
Молоко незбиране згущене з цукром	20
Сир сичужний твердий	15
Яйця курячі, штук	1
Цукор	80
Сіль, сіль йодована	20
Чай	1,2
Кава	2,5
Лавровий лист	0,2
Перець	0,3
Гірчичний порошок	1
Оцет	2
Томат-паста	6
Дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані	0,5
Картопля і овочі, усього	900
у тому числі:	
картопля	550
капуста	120
буряки	30
морква	40
цибуля	50
огірки, помідори, коріння, зелень	110
Соки фруктові (плодово-ягідні)	150
Сухофрукти	20
Екстракти плодові та ягідні	3
Полівітамінний препарат типу "Гексавіт", драже (видається з 15 березня по 15 червня)	1

* Льотному складу, який забезпечується харчуванням у військових їдальнях за нормою N 2, під час служби (крім вихідних і святкових днів) грошова компенсація замість харчування не виплачується, у тому числі за час перебування у відпустці.

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються:

а) військовослужбовці льотного складу, які входять до штатного складу екіпажів літальних апаратів, у тому числі дублерів;

б) військовослужбовці льотного складу, які не входять до штатного складу екіпажів літальних апаратів, але здійснюють польоти за планом бойової та навчальної підготовки, бойового чергування, а також випробування авіаційної техніки у повітрі, яким визначена норма нальоту;

працівники авіаційних центрів з підготовки льотчиків, які займають штатні посади льотчиків-інструкторів відповідно до переліку посад, що затверджується наказом Міністра оборони, під час перебування в авіаційних центрах;

особи рядового, начальницького складу та працівники льотного складу авіації ДСНС, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, які входять (або не входять) до штатного складу екіпажів літальних апаратів та здійснюють польоти за планом льотної підготовки;

(абзац третій підпункту "б" пункту 1 приміток до норми N 2 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 14.12.2011 р. N 1281, від 29.05.2013 р. N 380, від 04.06.2014 р. N 162, від 20.09.2017 р. N 701)

в) курсанти і слухачі вищих військових навчальних закладів, у яких готують льотчиків та штурманів, - з дня початку практичних польотів відповідно до навчальних планів по день закінчення навчання і одержання військовим навчальним закладом наказу про присвоєння курсантам військового звання офіцерського складу (у тому числі в період проходження льотної практики і стажування в інших військових частинах);

г) змінний льотний склад - у період проходження перепідготовки в авіаційних частинах (підрозділах), вищих військових навчальних закладах, на курсах і в авіаційних центрах;

г) слухачі і ад'юнкти військових академій з числа льотного складу в період проходження льотної практики і стажування - з дня початку по день закінчення польотів;

д) військовослужбовці, особи рядового, начальницького складу та працівники авіації ДСНС, Національної гвардії, які входять до штатної обслуги екіпажів літальних апаратів, - постійно, а ті, що не входять до такої обслуги, - тільки в дні польотів;

(підпункт "д" пункту 1 приміток до норми N 2 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 14.12.2011 р. N 1281, від 29.05.2013 р. N 380, від 04.06.2014 р. N 162)

е) військовослужбовці та інші особи, які не входять до льотного складу, але беруть участь у польотах на літальних апаратах за планом бойової та навчальної підготовки, а також у випробуваннях авіаційної техніки та майна в повітрі (інженери, техніки авіаційних частин, науково-випробувальних та науково-дослідних установ (полігонів), центрів бойового застосування і перепідготовки льотного складу), та інші військові фахівці, які не входять до штатного складу екіпажів випробувальних апаратів, але беруть участь у польотах як бортові інженери (техніки), інструктори, випробувачі або дослідники-інспектори, інструктори-парашутисти - випробувачі катапультних установок, випробувачі та інструктори-випробувачі парашутів (у тому числі інструктори і тренери парашутних ланок високомобільних десантних військ, особовий склад літаючої лабораторії операційно-реанімаційних літаків-лабораторій), старші офіцери повітряних пунктів управління - у дні польотів (здійснення стрибків з парашутом);

(підпункт "е" пункту 1 примітки до норми N 2 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 р. N 377)

є) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, парашутно-десантної служби, а також комендатур десантного забезпечення, особи рядового, начальницького складу, працівники авіації ДСНС та особи рядового, начальницького складу оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, які здійснюють стрибки з парашутом за планами бойової і навчальної підготовки, - у дні здійснення таких стрибків, а також у дні участі в польотах та під час стрибків, здійснених з парашутом з особовим складом частин;

(підпункт "є" пункту 1 приміток до норми N 2 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094, від 29.05.2013 р. N 380)

ж) військовослужбовці льотного складу Збройних Сил, а також особи рядового, начальницького складу і працівники льотного складу авіації ДСНС, Національної гвардії - під час перебування на лікуванні у військових госпіталях, профілакторіях і санаторіях;

(підпункт "ж" пункту 1 приміток до норми N 2 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 14.12.2011 р. N 1281, від 29.05.2013 р. N 380, від 04.06.2014 р. N 162)

з) військовозобов'язані та резервісти, призвані на збори, студенти, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування), курсанти вищих військових навчальних закладів, які проходять практику та військово (корабельне) стажування і здійснюють польоти на літальних апаратах, - з дня початку практичних польотів по день закінчення зборів, навчальних зборів (практики, стажування);

(підпункт "з" пункту 1 приміток до норм N 2 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17)

и) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, ракетних військ, військ ПС - у дні несення бойового чергування на стартових, технічних позиціях та у дні проведення регламентних робіт на бойових зенітно-ракетних комплексах, а також у дні перебування у відділенні психологічного розвантаження і реабілітації осіб, які несуть бойове чергування;

(підпункт "и" пункту 1 примітки до норми N 2 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 р. N 691, від 01.12.2010 р. N 1094)

і) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом - у дні несення чергування на пунктах управління, вузлах зв'язку, які розміщені у фортифікаційних спорудах тривалого використання.

(підпункт "і" пункту 1 примітки до норми N 2 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 р. N 691, від 01.12.2010 р. N 1094)

2. Додатково до цієї норми за рахунок держави видається на одного військовослужбовця на добу 15 г шоколаду або 25 г меду:

контингентам, зазначеним у підпунктах "а", "б", "в", "г", "г", "з" пункту 1 приміток до цієї норми, які здійснюють польоти на реактивних, турбореактивних літаках і забезпечуються харчуванням за нормою N 2;

військовослужбовцям льотного складу, які входять до штатного складу екіпажів корабельних вертольотів, - у період перебування на кораблях, що перебувають у плаванні за межами територіальних вод України.

3. У військових частинах і підрозділах, де через умови розташування і виконання поставлених завдань приготування їжі за льотною нормою неможливе, категорії, зазначені у підпунктах "и", "і" пункту 1 приміток до цієї норми, забезпечуються харчуванням за нормами, затвердженими для військовослужбовців строкової військової служби цих же частин і підрозділів, з видачею додатково на одну людину на добу: печива - 50 г, м'яса - 125 г, масла - 20 г, молока незбираного - 100 г, молока незбираного згущеного з цукром - 20 г, яєць - 3 штуки (на тиждень), цукру - 10 г, чаю - 1 грам.

4. Для льотного складу екіпажів реактивних, турбореактивних, турбогвинтових літаків і вертольотів дозволяється закуповувати ранні овочі і зелень на сільськогосподарських ринках, у сільськогосподарських підприємств і фізичних осіб, підприємств торгівлі, кооперативних та інших організацій на суму, яка становить 20 відсотків загальної середньої вартості призначеної норми харчування, і видавати їх льотному складу за цією нормою.

Норма N 3 - морська

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	300
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	350
Булочка із борошна пшеничного першого сорту (борошно пшеничне першого сорту - 50 г та дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані - 0,5 г)	70
Борошно пшеничне другого сорту	15
Крупи різні	75
Рис	35
Макаронні вироби	40
М'ясо	250
Риба	150
Сало-шпик	20
Мед натуральний або джем	20
Жири тваринні топлені, маргарин	15
Олія	25
Сир сичужний твердий	20
Масло	45
Яйця курячі, штук (на тиждень)	2
Цукор	70
Сіль, сіль йодована	25
Чай	1,2

Лавровий лист	0,2
Перець	0,3
Гірчичний порошок	0,3
Оцет	1
Томат-паста	6
Позицію виключено	
Картопля і овочі, усього	900
у тому числі:	
картопля	600
капуста	130
буряки	30
морква	50
цибуля	50
огірки, помідори, зелень	40
Соки фруктові (плодово-ягідні)	50
Сухофрукти	30
або соки фруктові (плодово-ягідні)	150
Полівітамінний препарат типу "Гексавіт", драже (видається з 15 березня по 15 червня)	1

(норма N 3 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252, від 22.07.2016 р. N 470)

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються:

а) матроси, старшини строкової військової служби, які проходять службу на надводних кораблях, суднах забезпечення, в морській піхоті, навчальних центрах, загонах і школах ВМС;

військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом на надводних кораблях, суднах забезпечення, у морській піхоті, навчальних центрах, загонах і школах ВМС, крім вихідних, святкових днів та часу перебування у відпустці, тільки обідом з розрахунку 45 відсотків добового набору продуктів за цією нормою, за винятком тих, що забезпечуються харчуванням за іншими нормами. Зазначеним військовослужбовцям на їх бажання за рішенням командира військової частини дозволяється виплачувати грошову компенсацію у розмірі вартості набору продуктів, який видається на приготування обіду;

(підпункт "а" пункту 1 приміток до норми N 3 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094)

б) матроси, старшини строкової військової служби берегових частин, термін військової служби яких становить до 18 місяців;

(підпункт "б" пункту 1 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896)

військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом у берегових частинах ВМС, крім вихідних, святкових днів та часу перебування у відпустці, тільки обідом з розрахунку 45 відсотків добового набору продуктів за цією нормою, за винятком тих, що забезпечуються харчуванням за іншими підпунктами цього пункту або за іншими нормами. Зазначеним військовослужбовцям на їх бажання за рішенням командира військової частини дозволяється виплачувати грошову компенсацію у розмірі вартості набору продуктів, який видається на приготування обіду;

(підпункт "б" пункту 1 приміток до норми N 3 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094)

в) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, у період перебування на надводних кораблях і суднах забезпечення, в управліннях з'єднань кораблів (підводних човнів), суден забезпечення (у тому числі на кораблях, які будуються і ремонтуються, перебувають на консервації, на кораблях резерву, в дивізіонах кораблів, дивізіонах та відділеннях суден забезпечення і пошуково-рятувальної служби, експедиційних і рятувальних загонах підводно-технічних робіт), за винятком вихідних та святкових днів, крім військовослужбовців офіцерського складу, військовослужбовців рядового, сержантського і

старшинського складу, які проходять службу за контрактом і які несуть у зазначені дні чергування або виконують інші завдання, пов'язані із забезпеченням живучості корабля (судна);

(підпункт "в" пункту 1 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896, від 01.12.2010 р. N 1094)

г) військовослужбовці, які не входять до штатного складу екіпажів надводних кораблів і суден забезпечення, в період їх участі у походах, проходження практики і стажування (у тому числі керівники практики і стажування), проведення ходових випробувань, ремонту (монтажу) озброєння і бойової техніки на зазначених кораблях і суднах - з дня прибуття на корабель (судно).

Під час проведення підготовчих робіт до виходу корабля (судна) в море військовослужбовці офіцерського складу, які проходять практику і стажування (у тому числі керівники практики і стажування), можуть бути зараховані на забезпечення харчуванням за рахунок держави тільки у разі, коли вони разом з особовим складом корабля (судна) виконують корабельний розпорядок дня, беруть участь у навчаннях особового складу з бойової підготовки;

г) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, морської піхоти, військовослужбовці екіпажів бронетанкової техніки, яка обладнана спеціальними плавзасобами, - у дні виходу в море.

(абзац перший підпункту "г" пункту 1 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896)

Дні та чисельність особового складу, що виходить у море, оголошуються наказом командира військової частини;

д) військовослужбовці гідрографічних експедицій, загонів ВМС - під час виконання гідрографічних робіт на морі та узбережжі;

е) військовослужбовці, працівники ВМС, які беруть участь в експедиціях проведення надводних кораблів та суден забезпечення зовнішніми морськими шляхами з одного морського басейну в інший, - у період їх перебування в дорозі;

є) працівники штатного складу екіпажів суден забезпечення, а також капітани-наставники, механіки-наставники і лоцмани групи суден забезпечення, які не входять до штатного складу екіпажів цих суден, - під час їх перебування на судні;

ж) працівники штатного складу екіпажів плавучих майстерень, електростанцій, суден зберігання запасів та інших суден забезпечення - у разі віддалення цих суден від берега, коли вони перебувають у плаванні чи в пунктах роздільного базування (за умови перебування працівників на надводних кораблях і суднах забезпечення), під час походів на кораблях і суднах з візитами в порти зарубіжних країн та перебування в цих портах;

з) військовослужбовці, а також працівники штатного складу екіпажів суден забезпечення ВМС і експедицій у період плавання на цих суднах під час проведення досліджень в океанах і морях за межами територіальних вод України - з дня виходу з бази або порту України;

и) офіцери, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, інженерно-технічного складу авіації - під час перебування на авіаносцях та на інших кораблях;

(підпункт "и" пункту 1 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896)

і) військовозобов'язані та резервісти, призвані на збори, студенти, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування) і курсанти та слухачі вищих військових навчальних закладів під час практики та військового (корабельного) стажування - у період перебування на зборах, навчальних зборах (практиці, стажуванні) на надводних кораблях, суднах забезпечення, у військових частинах ВМС, військовослужбовці яких забезпечуються харчуванням за цією нормою;

(підпункт "і" пункту 1 приміток до норм N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17)

ї) вихованці штатних військових оркестрів, де військовослужбовці забезпечуються харчуванням за цією нормою;

й) особи, які зазнали лиха на морі і прийняті на борт корабля, екіпаж якого харчується за цією нормою, - до доставки їх у порт або на базу;

к) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці строкової військової служби та військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, водолазних підрозділів військових частин особливого призначення, поліцейські - у дні виконання робіт під водою із застосуванням підводних засобів пересування;

(підпункт "к" пункту 1 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896, від 23.12.2015 р. N 1141)

л) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, та військовослужбовці строкової військової служби, які проходять службу на островах Зміїний, Первомайський, Тендрі, а також на постах спостереження ВМС на мисах Меганом, Лукул, Тарханкут, Чауда та на горі Айя;

(підпункт "л" пункту 1 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896)

м) військовослужбовці офіцерського складу, військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, під час несення бойового чергування, добового чергування, варті та у разі призначення до складу добового наряду, перебування в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах) під час відпрацювання завдань з бойової (навчально-бойової) підготовки, а військовослужбовці рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, крім того під час перебування в навчальних військових частинах (центрах).

У разі призначення військовослужбовців офіцерського складу, військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, на бойове чергування, добове чергування, до складу варті і добового наряду забезпечення за іншими нормами харчування не проводиться;

(підпункт "м" пункту 1 примітки до норми N 3 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 р. N 691, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2009 р. N 896, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2014 р. N 72)

н) особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та працівники штатного складу екіпажів спеціального морського загону, які проходять службу на надводних кораблях пошуково-рятувальної служби.

(пункт 1 приміток до норми N 3 доповнено підпунктом "н" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278)

2. Додатково до цієї норми за рахунок держави включається в раціон харчування на одного військовослужбовця на добу:

а) 50 г ковбаси напівкопченої та копчених м'ясопродуктів, 30 г молока згущеного незбираного з цукром, 5 г кави натуральної, 200 г фруктів свіжих і 20 г печива - особовому складу надводних кораблів і суден забезпечення в період плавання (походів) за межами територіальних вод України (перебування в портах іноземних держав) - з дня виходу з бази, порту України, а також особовому складу, який бере участь в експедиціях проведення надводних кораблів і суден забезпечення зовнішніми морськими шляхами з одного морського басейну в інший, - під час перебування в дорозі;

б) 50 г консервів рибних, 20 г масла і 20 г печива - офіцерському складу, військовозобов'язаним та резервістам, які перебувають на військовому обліку офіцерського складу запасу, призваним на збори, за винятком військовослужбовців офіцерського складу, зазначеного в підпункті "а" пункту 2 приміток;

(підпункт "б" пункту 2 приміток до норм N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17)

в) 50 г м'яса, 15 г масла - військовослужбовцям строкової військової служби частин спеціальних операцій та спеціального призначення, розвідувально-десантних підрозділів, служба яких пов'язана із здійсненням стрибків з парашутом, а також військовослужбовцям строкової військової служби морської піхоти;

г) 150 г галет із борошна пшеничного першого сорту, 200 г консервів м'ясних, 30 г цукру, 1 г чаю, 100 г шоколаду або 165 г меду натурального - у разі виходу в море з відривом від баз понад 4 години:

військовослужбовцям, у тому числі тим, що не входять до штатного складу екіпажів ракетних та торпедних катерів, кораблів на повітряній подушці і на підводних крилах;

особовому складу екіпажів бронетанкової техніки, обладнаної спеціальними плавзасобами;

працівникам військових представництв на промислових підприємствах, які беруть участь у ходових випробуваннях катерів і кораблів, зазначених у цьому підпункті, - у дні випробувань.

Терміном перебування корабля в морі вважається період між останнім відходом від причалу (пірса) і першим підходом до причалу (пірса) на базі після повернення з моря. Час, затрачений кораблем на базі на

переходи, що пов'язані з підготовкою до походу, на перешвартовку, приймання техніки, зброї та особового складу з інших причалів (пірсів), до терміну перебування корабля в морі не включається.

Зазначені продукти включаються в раціон харчування на підставі наказу командира військової частини (з'єднання), в якому персонально в кожному випадку зазначається кількісний склад екіпажу, який виходить у море. Підставою для списання цих продуктів є витяг з вахтового журналу, що ведеться штабом частини (з'єднання);

г) 125 г м'яса, 20 г масла, 40 г молока згущеного незбираного з цукром і 5 г кави натуральної або какао (порошок):

водолазам, особам рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та іншим особам, які здійснюють водолазні спуски під воду і беруть участь у роботах, пов'язаних з перебуванням у компресійній камері (водолазній барокамері) під тиском;

(абзац другий підпункту "г" пункту 2 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278)

військовослужбовцям строкової військової служби та військовослужбовцям рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом, військовослужбовцям офіцерського складу, які безпосередньо беруть участь у роботах у воді, пов'язаних з навчанням та використанням морських тварин.

(абзац третій підпункту "г" пункту 2 приміток до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.12.2010 р. N 1094)

Водолазам-глибоководникам видається крім того: цукру - 30 г, печива - 70 г, фруктів свіжих або соків фруктових (плодово-ягідних) - 150 г та 1 яйце.

Право на забезпечення цими продуктами мають також водолази та інші особи, зазначені у цьому підпункті, які забезпечуються харчуванням за іншими нормами, крім тих, які забезпечуються харчуванням за нормою N 2 та N 4, згідно з переліком категорій водолазів та інших осіб, які забезпечуються харчуванням за рахунок держави, затвердженим наказом Міністра оборони;

д) 50 г м'яса або печінки, чи 30 г консервів м'ясних "Паштет печінковий", 100 г молока незбираного, 15 г сиру сичужного твердого і 3 яйця (на тиждень):

військовослужбовцям, які виконують службові обов'язки в умовах впливу на організм іонізуючого випромінювання, за переліком посад, що затверджується наказом Міністра оборони;

військовослужбовцям, які постійно працюють з паливом, до складу якого входять отруйні компоненти, за переліком посад, що затверджується наказом Міністра оборони.

Військовослужбовцям, які проходять службу в умовах впливу на організм іонізуючого випромінювання, крім того видаються фрукти свіжі 100 г;

е) 50 г ковбаси напівкопченої та копчених м'ясопродуктів, 20 г молока згущеного незбираного з цукром, 100 г соків фруктових (плодово-ягідних), 20 г повидла або джему, 20 г печива, 3 г кавового напою (порошок) - військовослужбовцям, які проходять службу постійно або тимчасово на островах Зміїний, Первомайський і Тендрі;

є) 100 г молока незбираного та 10 г цукру - вихованцям штатних військових оркестрів;

ж) 50 г хліба із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту - військовослужбовцям строкової військової служби навчальних підрозділів навчальних військових частин;

з) 25 г м'яса - військовослужбовцям строкової військової служби Державної прикордонної служби, які забезпечуються харчуванням за цією нормою;

(підпункт "з" пункту 2 примітки до норми N 3 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 04.09.2003 р. N 1402)

и) 50 г хліба із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту, 100 г хліба з борошна пшеничного першого сорту, 70 г крупів різних, 50 г м'яса, 5 г жирів тваринних топлених (маргарину), 15 г масла, 20 г цукру, 1 г чаю, 10 г овочів усього, в тому числі 5 г моркви, 5 г цибулі - військовослужбовцям строкової військової служби та військовослужбовцям рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, у дні призначення їх для несення варті (продукти видаються окремо для приготування їжі (другої вечері), яка повинна складатися із гарячої другої м'ясної страви, гарячого солодкого чаю, хліба і масла. Заміну одних продуктів іншими дозволяється проводити згідно з визначеною нормою);

і) 1,5 л води питної бутильованої - військовослужбовцям, особам рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту у разі перебування в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах), на кораблях у морі, участі у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях та під час виконання завдань в районі проведення антитерористичної операції незалежно від пори року, а в період з 1 червня по 1 вересня - 3 л води питної бутильованої.

(пункт 2 примітки до норми N 3 доповнено підпунктом "г" згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252, підпункт "г" пункту 2 примітки до норми N 3 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. N 470, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331)

3. Військовослужбовці та працівники, які беруть участь (під час виконання службових обов'язків) у закордонному плаванні, забезпечуються харчуванням за нормою, затвердженою для екіпажів цих суден.

Норма N 4 - підводна

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	200
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	300
Печиво	20
Борошно пшеничне першого сорту	20
Крупи різні	35
Рис	30
Макаронні вироби	40
М'ясо	250
М'ясо птиці	50
Печінка	50
або консерви м'ясні "Паштет печінковий"	30
Ковбаса сирокочена, напівкочена і копчені м'ясопродукти	35
Риба	100
або філе рибне	70
Оселедці	20
Олія	20
Молоко незбиране	200
Масло	50
Сметана	20
Сир	25
Молоко незбиране згущене з цукром	40
Сир сичужний твердий	20
Яйця курячі, штук	1
Цукор	70
Сіль, сіль йодована	20
Чай	2
Кава натуральна або какао (порошок)	5
Лавровий лист	0,2
Перець	0,3
Гірчичний порошок	1
Оцет	2
Томат-паста	8
Дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані	1
Картопля і овочі, усього	900
у тому числі:	
картопля	550
капуста	120
буряки	30
морква	40
цибуля	60
огірки, помідори, коріння, зелень	100
Консерви "Зелений горошок"	10
Фрукти свіжі	80
Сухофрукти	20

Соки фруктові (плодово-ягідні)	100
Сік томатний натуральний	50
Лимони	15
або кислота лимонна харчова	1
Полівітамінний препарат типу "Гексавіт", драже (видається з 15 березня по 15 червня)	1

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються:

а) військовослужбовці штатного складу екіпажів підводних човнів, в тому числі других екіпажів;

б) військовослужбовці, які не входять до штатного складу екіпажів підводних човнів, - у разі плавання (ходових випробувань) на підводних човнах з відривом від берегових (плавучих) баз тривалістю понад 6 годин, а також під час проходження практики і стажування (у тому числі керівники практики і стажування), виконання ремонту, встановлення (монтажу) озброєння та бойової техніки на підводних човнах.

Військовослужбовці, які проходять практику і стажування (у тому числі керівники практики і стажування) на підводних човнах, забезпечуються харчуванням за цією нормою в тих випадках, коли вони розміщуються разом з особовим складом екіпажів підводних човнів, додержуються їх розпорядку дня і займаються бойовою підготовкою нарівні з особовим складом екіпажу підводного човна;

в) військовослужбовці штатного складу екіпажів підводних човнів, у тому числі других екіпажів, - у період проходження підготовки у навчальних центрах та перебування на базах відпочинку;

г) військовозобов'язані та резервісти, призвані на збори, студенти, які проходять військову підготовку за програмою офіцерів запасу, під час навчальних зборів (стажування) і курсанти та слухачі вищих військових навчальних закладів під час практики та корабельного стажування - у період перебування зазначених осіб на зборах, навчальних зборах (практиці, стажуванні) у складі екіпажів підводних човнів;

(підпункт "г" пункту 1 приміток до норм N 4 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. N 17)

г) військовослужбовці екіпажів підводних засобів пересування, а також водолази підрозділів спеціального призначення у разі використання ними індивідуальних буксирувальників з відривом від баз (портів) понад 6 годин.

Військовослужбовці штатного складу екіпажів підводних човнів, які перебувають на консервації, забезпечуються харчуванням за нормою N 3.

2. Під час плавання на підводних човнах та з використанням засобів, зазначених у підпункті "г" пункту 1 приміток до цієї норми, з відривом від берегових (плавучих) баз понад 6 годин, за рахунок держави додатково видається на одного військовослужбовця на добу: 20 г бубликів, 40 г вобли в'яленої, 5 г ікри зернистої лососевої, 15 г молока незбираного сухого, 15 г молока кислого сухого, 10 г меду натурального, 15 г варення або джему, 25 г чорносливу, 2 г часнику, 30 г консервів овочевих закусочних, 5 г гострого делікатесного соусу, 50 г сухого виноградного вина, 15 г шоколаду.

Норма N 5 - лікувальна

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	100
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	400
Борошно пшеничне першого сорту	10
Крупи різні	30
Крупи манні	20
Рис	30
Макаронні вироби	40
М'ясо	200
М'ясо птиці	50
Риба	120
Соеві продукти	25
Олія	20
Молоко незбиране	300
Кисломолочні продукти	100
Масло	45

Сметана	30
Сир	30
Сир сичужний твердий	10
Яйця курячі, штук	1
Цукор	70
Сіль, сіль йодована	20
Чай	2
Кава натуральна	1
Лавровий лист	0,2
Перець	0,1
Гірчичний порошок	0,3
Оцет	1
Томат-паста	6
Крохмаль картопляний	5
Дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані	0,5
Картопля і овочі, усього	900
у тому числі:	
картопля	600
капуста	120
буряки	40
морква	50
цибуля	40
огірки, помідори, коріння, зелень	50
Фрукти свіжі	200
або сік фруктовий (плодово-ягідний)	200
Сухофрукти	20
Варення	5

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються хворі, які відповідно до законодавства мають право на лікування або обстеження у військово-медичних та медичних закладах МВС, ДСНС (госпіталях, клініках, стаціонарах та інших медичних закладах, а також у медичних батальйонах, ротах, загонах тощо), за винятком хворих, які забезпечуються харчуванням за нормою N 2.

(пункт 1 приміток до норми N 5 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, від 29.05.2013 р. N 380)

2. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються також військовослужбовці льотного складу, які перебувають на медичному обстеженні у відділеннях лікарняної експертизи льотного складу.

3. Додатково до цієї норми за рахунок держави включається в раціон на одного військовослужбовця, одного поліцейського, одну особу рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби на добу: 50 г м'яса, 20 г напівкопченої ковбаси та копчених м'ясопродуктів, 50 г консервів м'ясних "Паштет печінковий", 30 г риби, 10 г сметани, 120 г сиру, 20 г сиру сичужного твердого, 150 г компоту із плодів та ягід (консервованих), 0,5 г кави натуральної - хворим з опіковими та променевими ураженнями.

(пункт 3 приміток до норми N 5 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 01.08.2006 р. N 1074, від 23.12.2015 р. N 1141)

4. Особи із захворюванням нирок, які перебувають на лікуванні у військово-медичних та медичних закладах МВС, забезпечуються таким набором продуктів харчування, на одну людину на добу: хліб із борошна пшеничного першого сорту - 300 г, крупи та макаронні вироби - 100 г, картопля - 700 г, овочі - 300 г, фрукти свіжі - 375 г, сухофрукти - 100 г, соки фруктові (плодово-ягідні) - 25 г, цукор - 100 г, чай - 1 г, риба - 100 г, м'ясо - 100 г, молоко незбиране - 400 г, сир - 100 г, сметана - 35 г, масло - 60 г, олія - 50 г, яйце - 1 штука.

5. Хворі на туберкульоз та пневмоконіоз, які перебувають на лікуванні у військово-медичних та медичних закладах МВС, забезпечуються таким набором продуктів харчування, на одну людину на добу: хліб із суміші борошна житнього обдирного та пшеничного першого сорту - 150 г, хліб із борошна пшеничного першого сорту - 300 г, борошно пшеничне першого сорту - 75 г, крохмаль картопляний - 10 г, крупи та макаронні вироби - 75 г, картопля - 400 г, овочі та зелень - 500 г, фрукти свіжі - 200 г, сухофрукти - 30 г, цукор - 70 г, кава натуральна - 3 г, какао (порошок) - 2 г, чай - 1 г, м'ясо, м'ясо птиці - 200 г, риба - 100 г, ковбасні вироби - 20 г, оселедці - 5 г, молоко незбиране - 500 г, сир - 70 г, сметана - 30 г, сир сичужний твердий - 15 г, масло - 60 г, олія - 25 г, яйця - 2 штуки, сіль - 25 г, томат-паста - 6 г, лавровий лист - 0,2 г, перець - 0,3 г, гірчичний порошок - 0,3 г, оцет - 2 г, дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані - 1 г, мед натуральний - 40 г, варення - 40 грамів.

Харчування хворих на туберкульоз та пневмоконіоз проводиться відповідно до рекомендацій лікаря з призначенням дієти кожному хворому з відповідним набором продуктів у межах загальної вартості лікувальної норми.

6. Немовлятам, які перебувають на лікуванні у військово-медичних закладах та медичних закладах МВС і яким призначено штучне годування, дозволяється замість лікувальної норми видавати молока незбираного - 1500 г, масла - 50 г, рису - 20 г, цукру - 100 г, сухофруктів - 20 г на одну дитину на добу.

7. Матері, які перебувають у військово-медичних закладах та медичних закладах МВС і Держспецв'язку на стаціонарному лікуванні разом з хворими дітьми віком до шести років, забезпечуються харчуванням безоплатно за лікувальною нормою.

(пункт 7 приміток до норми N 5 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700)

8. Для проведення клінічних аналізів шлункового соку у хворих, які обстежуються амбулаторно, дозволяється відпускати військово-медичним закладам та медичним закладам МВС хліб із борошна пшеничного першого або другого сорту в кількості 100 г на одного обстежуваного хворого за рахунок фондів продовольства. Витрати хліба на такі цілі здійснюються з оформленням відповідного акта.

Норма N 6 - ліцеїстська

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	250
Хліб із борошна пшеничного першого сорту, булочні вироби	400
Борошно пшеничне першого сорту	50
Макаронні вироби	40
Крупи різні, усього	70
у тому числі:	
рис	26
манні	6
пшоно	10
гречані	16
вівсяні	4
інші	8
Бобові	12
М'ясо	250
Риба та рибні продукти	100
Олія	20
Масло	45
Сало	10
Молоко незбиране	300
Кисломолочні продукти	100
Сметана	30
Сир	50
Сир сичужний твердий	15
Яйця курячі, штук	1
Цукор	70
Сіль, сіль йодована	20
Чай	1
Кава натуральна або какао	4

Лавровий лист	0,2
Перець	0,3
Гірчичний порошок	0,3
Оцет	2
Томат-паста	6
Дріжджі хлібопекарські сухі або пресовані	0,3
Картопля і овочі, усього	900
у тому числі:	
картопля	500
капуста	110
буряки	30
морква	50
цибуля	50
огірки	30
помідори	80
інші	50
Фрукті свіжі або соки фруктові (плодово-ягідні)	200
Сухофрукти	20
Повидло або джем	20
Печиво	20

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави харчуванням забезпечуються ліцеїсти.
2. Ліцеїсти під час проходження практики у військових частинах забезпечуються харчуванням за нормою, передбаченою для військовослужбовців строкової військової служби відповідної військової частини (корабля).
3. Осіб, які прибули до ліцею для складання вступних іспитів і перебувають на казармовому становищі, з дня прибуття до ліцею забезпечуються харчуванням за загальновійськовою нормою.
4. Ліцеїсти забезпечуються харчуванням за цією нормою і під час лікування їх у лазареті ліцею.

Норма N 7 - лікувально-профілактична

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів			
	раціон N 1	раціон N 2	раціон N 3	раціон N 4
Хліб із борошна житнього або пшеничного оббивного	100	100	100	100
Хліб із борошна пшеничного другого сорту		100	100	100
Борошно пшеничне першого сорту	10	15		15
Борошно пшеничне першого сорту та макаронні вироби			15	
Крохмаль картопляний	1			
Крупи, макаронні вироби	25	40		15
Крупи			35	
Бобові	10			
Консерви "Зелений горошок"		10		
Цукор	17	35	35	45
М'ясо	70	150	100	100
Риба	20	25	25	50
Печінка	30	25	20	
Яйця курячі, штук	3/4	1/4	1/3	1/4
Кефір	200			
Молоко незбиране (кефір)	70	200	200	200

Сир	40		80	110
Сметана	10		7	20
Сир сичужний твердий	10	25		
Масло	20	15	10	15
Жири тваринні			5	
Олія	7	13	5	10
Картопля	160	100	100	150
Капуста	150	150		
Морква	90			
Інші овочі			160	25
Томат-паста	7	2	2	3
Томат-пюре			5	
Фрукти свіжі	130		100	
Сухарі	5			
Сіль, сіль йодована	5	5	5	5
Чай	0,4	0,5	0,5	0,5
Додатково видається:				
вітамін С (аскорбінова кислота), мг	150		150	150
Крім того:				
а) на роботах, пов'язаних з використанням сполук фтору:				
вітамін А, мг		2		
вітамін С (аскорбінова кислота), мг		150		
б) на роботах, пов'язаних з використанням фосгену:				
вітамін С (аскорбінова кислота), мг		100		
в) на роботах, пов'язаних з використанням сполук миш'яку, фосфору та телурию:				
вітамін В ₁ (тіамін), мг				4
г) на роботах, пов'язаних з використанням лужних металів, хлору і його неорганічних сполук, сполук хрому, ціаністих сполук та окислів азоту:				
вітамін А, мг		2		
вітамін С (аскорбінова кислота), мг		100		

Примітки:

1. За цією нормою забезпечуються харчуванням працівники, які зайняті на роботах з особливо шкідливими умовами.

2. Меню-розкладка гарячих сніданків лікувально-профілактичного харчування за раціоном N 3 повинна обов'язково передбачати щоденну видачу страв з овочів, які не підлягають термічній обробці (салати, вінегрети тощо).

3. Видача спецій здійснюється у разі потреби і тільки за раціонами N 2 і 3.

4. Ошпарювачам та пекарям у хлібопекарському виробництві щодобово безоплатно видаються такі вітамінні препарати: вітамін А - 2 мг, вітамін В₁ - 3 мг, вітамін В₂ - 3 мг, вітамін С - 150 мг, вітамін РР - 20 міліграмів.

Норма N 8 - додаткова норма харчування донора в день давання крові та (або) її компонентів

(грамів)

Найменування продукту	Кількість
М'ясо (яловичина, птиця)	300
Риба	30
Масло вершкове	20
Олія	5
Крупи різні та макаронні вироби	40
Яйце куряче, штук	1
Молоко	200
Цукор	35
Борошно пшеничне	10
Хліб житній	150
Хліб пшеничний	150
Картопля	200
Капуста	100
Буряки	30
Морква	50
Цибуля	20
Сухофрукти	20
Фрукти свіжі	300
Сік	100
Чай	0,3
Какао	40

Енергетична цінність набору продуктів повинна становити від 2000 до 2200 ккал.

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави забезпечуються харчуванням військовослужбовці і працівники Збройних Сил та інших військових формувань, Держспецзв'язку, поліцейські, особи рядового та начальницького складу підрозділів ДФС, особи рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та Державної кримінально-виконавчої служби, які здають кров та (або) її компоненти спеціалізованим установам і закладам переливання крові та відповідним підрозділам закладів охорони здоров'я, що належать до сфери управління Міноборони, незалежно від забезпечення їх харчуванням за основними нормами.

(абзац перший пункту 1 примітки до норми N 8 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 р. N 1141, від 23.08.2016 р. N 527, від 31.10.2018 р. N 900)

У разі неможливості забезпечити харчуванням за цією нормою донору відшкодовується вартість набору продуктів готівкою.

2. Заміну одних продуктів на інші дозволяється проводити згідно з нормами заміни.

3. Додатковим харчуванням (вартість продуктів готівкою) донори забезпечуються у закладах охорони здоров'я, що належать до сфери управління Міноборони, за місцем взяття у донора крові та (або) її компонентів.

У разі давання донорами крові та (або) її компонентів виїзним бригадам центрів крові, відділенням переливання крові додаткове харчування (вартість продуктів готівкою) організовується у військових частинах, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних

закладів, установах і організаціях Збройних Сил та інших військових формувань, заклади і установи Міністерства внутрішніх справ, органів Національної поліції, органів і підрозділів Держспецзв'язку, органів цивільного захисту та органів Державної кримінально-виконавчої служби на місці.

(абзац другий пункту 3 приміток до норм N 8 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 08.12.2006 р. N 1700, від 23.12.2015 р. N 1141)

Додаткові продукти для організації харчування військовослужбовців строкової військової служби та курсантів вищих військових навчальних закладів у дні давання крові та (або) її компонентів записуються окремою графою у розкладку продуктів. Сніданок і обід готуються з продуктів як за основною, так і додатковою нормою для донора відповідно до рекомендацій, а вечеря - за основною нормою.

Рекомендації щодо складення наборів продуктів для харчування донора в день давання крові та (або) її компонентів

Перед даванням крові на сніданок донор одержує гарячий чай з булкою та цукром (80 грамів булки, 30 грамів цукру, 0,5 грама чаю).

Перший варіант обіду, грамів

Найменування продуктів	Білки	Жири	Вуглеводи	Калорійність, ккал
Вінегрет з олією та оселедцем (150 і 20)	3,3	10,7	18,1	157
Суп гороховий з м'ясним фаршем (400 і 100)	18,9	21,7	33,3	378
Яловичина відварена (270).	41,1	26,7		402
Каша вівсяна і овочева рагу (по 150 і 150)	4,9	12,8	36,4	271
Кисіль з клюкви (180)	0,2		39,6	147
Другий варіант обіду, грамів				
Салат із свіжої капусти, моркви та яблук із сметаною (50, 50, 50 і 20)	1,6	5,9	16,3	118
Борщ український із сметаною та м'ясним фаршем (400 і 100)	21,2	24,8	32,7	399
Курятина відварена (270).	50,7	27,8		417
Каша гречана і овочева рагу (150 і 150)	7	14,1	44,3	320
Компот з кураги та ізюму (180)	0,2		30	115
На кожний раціон, грамів				
Хліб житній (150)	5	1	42,5	188
Хліб пшеничний (150)	7,9	1,9	52,7	246
Масло вершкове (20)	0,08	15,7	0,1	149
Яблука свіжі (300)	0,9		34,5	132
Цитрусові (апельсини, мандарини, грейпфрути, 300)	2,4		25,2	116
Енергетична цінність раціонів, грамів				
Перший варіант	84,7	89,5	282,1	2186
Другий варіант	89,7	94,2	278,6	2200

(норма N 8 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 13.03.2006 р. N 278, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 08.07.2006 р. N 947, із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2006 р. N 1074)

Норма N 9 - дієтична

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів					
	а	б	в	г	ґ	д
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	750	750	750	750	750	750
Борошно пшеничне першого сорту	50	50	50	50	50	50
Крупи ячмінні, пшеничні, вівсяні	85	85	85	85	85	40

Рис	25	25	25	25	25	60
Крупи манні	20	20	20	20	20	20
Макаронні вироби	40	40	40	40	40	40
М'ясо	200	275	200	250	200	200
Ковбаса напівкопчена і копчені м'ясопродукти					50	
Молоко незбиране					100	
Риба	150	150	150	150	150	150
Соеві продукти	25	25	25	25	25	25
Олія	15	15	15	15	15	15
Сир сичужний твердий	15	15	15	15	15	15
Масло	50	50	60	65	50	55
Яйця курячі, штук на тиждень (видається у вихідні та святкові дні)	2	2	2	2	2	2
Цукор	70	70	70	70	70	70
Сіль, сіль йодована	25	25	25	25	25	25
Дріжджі хлібопекарські	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Чай	1,7	1,7	1,7	1,7	2	1,7
Кавовий напій			3			
Картопля	600	600	600	600	600	600
Буряки	75	75	75	75	75	75
Морква	95	95	95	95	95	95
Соки фруктові (плодово-ягідні)						50
Сухофрукти	20	20	20	20	20	30
або соки фруктові (плодово-ягідні)	100	100	100	100	100	150
Полівітамінний препарат типу "Гексавіт", драже (видається з 15 березня по 15 червня)	1	1	1	1	1	1

Примітки:

1. За цією нормою за рахунок держави забезпечуються дієтичним харчуванням військовослужбовці, які страждають на хвороби органів травлення і харчуються в їдальнях військових частин:

- військовослужбовці строкової військової служби;
- інженерно-технічний склад, який безпосередньо обслуговує літальні апарати;
- курсанти та слухачі, які не мають офіцерських звань;
- військовослужбовці строкової військової служби, пов'язаної із здійсненням стрибків з парашутом;
- військовослужбовці, які проходять службу у місцевості із складними кліматичними умовами на висоті понад 1000 метрів над рівнем моря;
- військовослужбовці, які проходять службу на надводних кораблях.

2. Зарахування на харчування за цією нормою здійснюється згідно з наказом командира військової частини на підставі висновків начальника медичної служби військової частини. Термін забезпечення дієтичним харчуванням не повинен перевищувати 3 місяців. Одночасно на дієтичне харчування може бути зараховано не більш як 2 відсотки особового складу, який харчується в їдальні військової частини.

3. Їжа за цією нормою готується за окремою розкладкою продуктів, яку складають начальник медичної служби разом з начальником продовольчої служби та інструктором-кухарем (старшим кухарем) військової частини.

Норма N 10 - повсякденний набір сухих продуктів*

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Галети з борошна пшеничного першого сорту	300
Консерви м'ясні (сніданки м'ясні вищого сорту)	325

Консерви м'ясні (паштети печінкові)	100
Консерви м'ясо-рослинні (каші з м'ясом в асортименті)	650
Мед натуральний	40
Цукор	90
Кава розчинна	2
Чай чорний натуральний	4
Серветки паперові, штук	3
Серветки гігієнічні, штук	3

* У разі використання повсякденного набору сухих продуктів у польових умовах та під час виконання спеціальних завдань з відривом від баз постачання (своїх військових частин) понад одну добу дозволяється видавати один розігрівач портативний, 60 грамів сухого пального (уротропін технічний), одну таблетку знезаражувача води та шість штук сірників вітроводостійких або одну коробку сірників звичайних.

Примітки.

1. За цією нормою за рахунок держави забезпечується особовий склад у разі, коли немає можливості готувати гарячу їжу із продуктів за основною нормою:

військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, призвані на збори, і працівники, які мають право на безоплатне харчування;

особи рядового, начальницького складу і працівники авіації органів і підрозділів цивільного захисту; військовослужбовці органів і підрозділів Держспецзв'язку;

(абзац четвертий пункту 1 приміток до норми N 10 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. N 649)

військовослужбовці льотного складу та інструктори (з виживання), які проходять підготовку у спеціальних центрах виживання, - у період практичних занять з виживання;

військовослужбовці, які беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, вибувають для відпрацювання завдань з бойової (навчально-бойової) підготовки в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах) у складі підрозділів (команд), а також в район проведення антитерористичної операції - на час пересування;

(пункт 1 приміток до норми N 10 доповнено новим абзацом шостим згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. N 470, у зв'язку з цим абзац шостий вважати абзацом сьомим, абзац шостий пункту 1 приміток до норми N 10 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2018 р. N 331)

особи рядового та начальницького складу підрозділів ДФС, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції.

(пункт 1 приміток до норми N 10 доповнено новим абзацом сьомим згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. N 527, у зв'язку з цим абзац сьомий вважати абзацом восьмим, абзац сьомий пункту 1 приміток до норми N 10 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 р. N 900)

Термін харчування за цією нормою не повинен перевищувати трьох діб.

2. У дні забезпечення повсякденним набором сухих продуктів харчування за іншими нормами не здійснюється.

У разі перебування військовослужбовців, осіб рядового, начальницького складу і працівників авіації органів і підрозділів цивільного захисту, осіб рядового та начальницького складу підрозділів ДФС в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах) та під час участі у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, виконання завдань в районі проведення антитерористичної операції незалежно від пори року додатково видається 1,5 л води питної бутильованої на одну особу на добу, а в період з 1 червня по 1 вересня - 3 л води питної бутильованої.

(пункт 2 приміток до норми N 10 доповнено абзацом згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. N 252,

абзац другий пункту 2 приміток до норми N 10 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 22.07.2016 р. N 470, із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 р. N 527, від 11.04.2018 р. N 331, від 31.10.2018 р. N 900)

3. Під час забезпечення повсякденним набором сухих продуктів військовослужбовців військових частин високомобільних десантних військ, морської піхоти, десантно-штурмових і розвідувальних підрозділів спеціального призначення Сухопутних військ та Військово-Морських Сил, які безпосередньо беруть участь у виконанні спеціальних завдань з відривом від баз постачання (своїх військових частин) і діють автономно понад одну добу, до норми додатково включаються: кава розчинна - 2 грами, шоколад чорний (какао не менш як 56 відсотків) - 40 грамів, фрукти сушені (ізом) - 40 грамів, карамель ментолова - 15 грамів, сіль - 6 грамів, перець - 0,9 грама. При цьому з норми виключаються консерви м'ясні (паштети печінкові) - 100 грамів, мед натуральний - 20 грамів, чай чорний натуральний - 2 грами.

4. Команди (групи) військовослужбовців, військовозобов'язаних та резервістів, призваних на збори чисельністю десять осіб і більше у разі, коли немає можливості в польових умовах готувати тричі на добу гарячу їжу із продуктів за основною нормою харчування, забезпечуються груповим набором із розрахунку сухих продуктів на одну особу такого складу: галети з борошна пшеничного першого сорту - 350 грамів, консерви м'ясні (м'ясо тушковане яловичини вищого сорту, м'ясо тушковане свинини) - 367,5 грама, консерви м'ясні (паштети печінкові) - 100 грамів, крупи різні (або макаронні вироби) в асортименті - 270 грамів, концентрати харчові перших страв в асортименті (супи) - 36 грамів, консерви овочеві закусочні - 120 грамів, цукор - 90 грамів, чай чорний натуральний - 6 грамів, приправа овочева в асортименті - 7 грамів.

У дні забезпечення груповим набором сухих продуктів харчування за іншими нормами не здійснюється.

5. Полівітамінний препарат типу "Гексавіт" в кількості одне драже видається додатково у період з 15 березня по 15 червня.

6. Повсякденний набір сухих продуктів з розрахунку на кожного члена екіпажу корабля (судна) зберігається в аварійному запасі:

а) для особового складу підводних човнів у період автономного плавання - на шість діб;

б) для особового складу малих бойових надводних кораблів, катерів та суден забезпечення - на три доби;

в) на рятувальних суднах підводних човнів - з розрахунку 50 добових видач для підводників.

7. Повсякденний набір сухих продуктів, який зберігається в аварійному запасі, використовується у разі аварій і вимушених затримок у морі з відривом від баз постачання з дозволу командира корабля (судна) і тільки після повного використання продуктів, передбачених основними нормами харчування. Підставою для списання повсякденного набору сухих продуктів з аварійного запасу є витяг з вахтового журналу корабля (судна), завірений начальником штабу відповідного органу управління.

8. У разі необхідності забезпечення повсякденним набором сухих продуктів особового складу національного контингенту у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки та рятувальних підрозділів ДСНС, які виконують завдання за межами України, до цієї норми додатково включаються: печиво з борошна пшеничного першого сорту в асортименті - 100 грамів, консерви м'ясні (фаршеві) - 100 грамів, концентрати харчові перших страв в асортименті (супи) - 26 грамів, картопляне пюре швидкого приготування - 56 грамів, джеми - 50 грамів, гумка жувальна - 3 штуки, ложка столова пластмасова - 3 штуки. При цьому з норми виключаються консерви м'ясні (сніданки м'ясні вищого сорту) - 325 грамів, консерви м'ясні (паштети печінкові) - 100 грамів.

Міноборони, іншим центральним органам виконавчої влади, які здійснюють керівництво військовими формуваннями, надається право у разі потреби за погодженням з Мінфіном і Мінекономіки вносити зміни до норми N 10 - повсякденний набір сухих продуктів під час забезпечення ним особового складу національного контингенту, що бере участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, та рятувальних підрозділів ДСНС відповідно до покладених на них завдань і кліматичних умов регіону, в якому вони дислокуються.

(абзац другий пункту 8 приміток до норми N 10 із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 06.11.2019 р. N 916) (норма N 10 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 26.05.2004 р. N 691, від 16.01.2007 р. N 17, від 22.04.2013 р. N 297, у редакції постанови Кабінету

Міністрів України від 11.12.2013 р. N 910,
із змінами, внесеними згідно з постановою
Кабінету Міністрів України від 18.02.2015 р. N 55)

Норма N 11 - автономне харчування

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Галети з борошна пшеничного оббивного або борошна пшеничного другого сорту	285
Консерви м'ясні в асортименті	300
Консерви м'ясо-рослинні в асортименті	250 - 265
Консерви других обідніх страв	350
Молоко згущене незбиране з цукром	110
Цукор-рафінад дорожній	90
Шоколад	50
Чай	3
Кава розчинна натуральна	2,5
Сіль	10
Соки фруктові (плодові та ягідні)	140
Полівітамінний препарат типу "Гексавіт" (драже), штук	1
Карамель льодяникова	20
Сірники водовітростійкі, штук	10
Сухе пальне (уротропін технічний)	45

Примітка. Автономним харчуванням за рахунок держави забезпечуються військовослужбовці-водолази частин (підрозділів) спеціального призначення (у тому числі розвідувальних органів), які безпосередньо беруть участь у виконанні спеціальних завдань у морі та на узбережжі з відривом від баз постачання тривалістю понад 1 добу. Видача продуктів проводиться на підставі наказу командира військової частини.

(абзац перший примітки із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.2006 р. N 726)

У дні забезпечення зазначених військовослужбовців-водолазів за цією нормою харчування за іншими нормами не проводиться.

Норма N 12 - бортове харчування для екіпажів літаків і вертольотів

Найменування продукту	Кількість на одну людину для одного приймання їжі, грамів	
	1 варіант	2 варіант
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	100	200
Консерви м'ясні в асортименті		100
Консерви м'ясо-рослинні в асортименті		250 - 265
Сир сичужний твердий	30	30
Ковбаса напівкопчена або копчені м'ясопродукти	50	
Молоко згущене незбиране з цукром		100
Масло	30	
Цукор-рафінад дорожній	35	35
Шоколад		20
Чай	3	
Кава натуральна розчинна		2,5
Соки фруктові (плодові і ягідні)	340	340
Яйця курячі, штук	2	

Примітки:

1. Бортовим харчуванням за рахунок держави забезпечується особовий склад екіпажів літаків і вертольотів.

2. Бортове харчування в польоті здійснюється з додержанням режиму з розрахунку: на перше приймання їжі - через 4 години після останнього передпольотного приймання їжі в їдальні або на аеродромі, у подальшому - через кожні 4 години польоту.

3. У разі тривалості польоту від 4 годин і більше на особовий склад екіпажів літаків і вертольотів, який забезпечено бортовим харчуванням, продукти, які входять до льотної норми харчування, на чергові приймання їжі, що збігаються у часі з польотом, не видаються і їжа не готується.

Після закінчення польоту льотний склад зараховується на передбачені розпорядком дня військової частини чергові приймання їжі у їдальні. При цьому льотний склад одержує їжу згідно з розкладкою продуктів у їдальні льотної складу за часом не пізніше ніж через 1 годину після посадки на аеродром.

4. З метою забезпечення повноцінним бортовим харчуванням членів екіпажів літаків і вертольотів, які здійснюють польоти, комплектування набору продуктів і його видача здійснюються залежно від тривалості польотів:

від 4 до 8 годин - по одному набору продуктів 1 варіанта. Екіпаж у цьому разі з харчування в їдальні знімається;

від 8 до 12 годин - по одному набору продуктів 1 і 2 варіантів.

5. Екіпажам вертольотів, які виконують завдання з відривом від баз постачання тривалістю понад 4 години, ураховуючи час перебування у польоті та час очікування чергового вильоту, видається один набір продуктів 1 і 2 варіантів.

Норма N 13 - раціон харчування для особового складу, який зазнав лиха на морі і перебуває на рятувальних засобах колективного користування

Найменування продукту	Кількість на одну людину на добу, грамів
Концентрати, які не потребують варіння, брикетовані	240

Примітки:

1. За цією нормою харчуванням забезпечується особовий склад, який зазнав лиха на морі і перебуває на рятувальних засобах колективного користування.

2. Набір продуктів зберігається з розрахунку на одну людину: на шлюпках - 6, на усіх інших рятувальних засобах - 3 набори.

3. Використання раціону здійснюється згідно з інструкцією, яка вкладається у кожний раціон харчування.

4. Поновлення раціонів харчування проводиться після закінчення терміну зберігання за планами командирів кораблів та суден забезпечення. Заявки на поновлення подаються до продовольчої служби ВМС відповідно до кількості раціонів.

5. Набір продуктів після закінчення терміну зберігання використовується для поточних потреб.

6. Кількість наборів продуктів на рятувальних засобах колективного користування залежить від типу плоту (шлюпки).

Норма N 14 - аварійний запас харчування для екіпажів літаків та вертольотів

Найменування продукту	Одиниця виміру	Непорушний аварійний запас	
		1 варіант	2 варіант
Консерви м'ясні в асортименті	грамів		400
Цукор-рафінад дорожній	- " -		630
Шоколад або карамель	- " -	100	

Сіль в упаковці	- " -		60
Сірники вітростійкі в упаковці по 10 штук	упаковок	1	1
Сухе пальне (уротропін технічний)	грамів	45	
Консервовідкривач	штук	1	

Примітки:

1. Комплектами аварійного запасу харчування забезпечуються екіпажі літальних апаратів відповідно до типу літального апарата за заявкою командира авіаційної частини у разі здійснення польотів над малонаселеною місцевістю, над морем та на випробувальних авіаційних полігонах.

2. Комплект аварійного запасу харчування використовується у разі аварії та вимушеної посадки.

3. Поновлення комплектів аварійного запасу харчування проводиться після закінчення терміну зберігання продуктів за планами командирів авіаційно-технічних частин. Заявки на поновлення подаються до продовольчої служби авіаційно-технічної частини.

4. Комплекти аварійного запасу харчування після закінчення терміну зберігання продуктів використовуються для поточних потреб.

Норма N 15 - добовий польовий набір продуктів

Найменування продукту	Раціон сніданку/вечері, грамів	Раціон обіду, грамів	Кількість на одну людину на добу, грамів
Галети з борошна пшеничного першого сорту	50/50	50	150
Сухарі з борошна пшеничного першого сорту або з борошна житнього оббивного	0/50	50	100
Готова до вживання перша страва (борщ з м'ясом або супи з м'ясом в асортименті) в реторт-упаковці		500	500
Готова до вживання друга страва (каші з м'ясом або овочі з м'ясом в асортименті) в реторт-упаковці	350/350	350	1050
Кава розчинна	2/0		2
Чай	0/2	2	4
Цукор	10/10	10	30
Мед натуральний	0/20		20
Джем фруктовий (в асортименті)		20	20
Перець чорний мелений		0,3	0,3
Сіль	1/1	1	3
Ложка столова пластикова одноразова, штук	1/1	1	3
Серветка паперова, штук	1/1	1	3
Серветка гігієнічна волога, штук	1/1	1	3

Примітка:

- Вміст м'ясної сировини в готовій до вживання першій страві - не менше 50 грамів, в готовій до вживання другій страві - не менше 70 грамів.
- За цією нормою за рахунок держави забезпечується особовий склад у разі неможливості готувати гарячі страви із продуктів за основною нормою харчування:
  - військовослужбовці, особи рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, які перебувають в польових умовах (в таборах, на навчаннях, маневрах), беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, виконують завдання в районі проведення антитерористичної операції та під час прямування до пункту призначення;
  - поліцейські, які беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, залучені до проведення антитерористичної операції або безпосередньо виконують завдання із забезпечення публічної

безпеки і порядку, боротьби із злочинністю, забезпечення безпеки дорожнього руху в районі її проведення, або поліцейські, які беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, за рішенням керівництва відповідного органу поліції відряджаються до іншого населеного пункту поза місцем постійного проходження служби для здійснення повноважень, передбачених пунктом 10 частини першої статті 23 Закону України "Про Національну поліцію";

в) військовослужбовці територіальних органів Адміністрації Держспецзв'язку та територіальних підрозділів Держспецзв'язку;

г) військовослужбовці Національної гвардії під час охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні, охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

г) особи рядового та начальницького складу підрозділів ДФС, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, проведення антитерористичної операції.

(підпункт "г" пункту 2 приміток до норми N 15 у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 31.10.2018 р. N 900)

3. Норма видається з урахуванням кількості раціонів (сніданку, обіду, вечері), необхідних для забезпечення особового складу.

4. До кожного раціону (сніданку, обіду, вечері) додатково видається бутильована питна вода з розрахунку 0,5 л на раціон незалежно від пори року, а в період з 1 червня по 1 вересня - по 1 л.

5. Для осіб, визначених приміткою 2 цієї норми, які безпосередньо беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, в антитерористичній операції, до норми додатково включається:

а) 30 г сухофруктів (в асортименті), 35 г шоколаду чорного (какао не менше 56 %), одна гумка жувальна, один безполуменевий нагрівач їжі - до раціону сніданку;

б) одна гумка жувальна, один безполуменевий нагрівач їжі - до раціону обіду;

в) 200 г готової до вживання м'ясної страви (м'ясо тушковане яловичини вищого сорту, м'ясо тушковане свинини безсортове) в реторт-упаковці, одна гумка жувальна, один безполуменевий нагрівач їжі, 2 г кави розчинної, 10 г цукру - до раціону вечері.

(норми харчування доповнено нормою N 15 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2016 р. N 696, норма N 15 із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. N 1012, від 11.04.2018 р. N 331)

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 березня 2002 р. N 426

НОРМИ заміни продуктів харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань

Найменування продукту	Кількість продукту, грамів	
	що підлягає заміні	замінник
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	100	
сухарі з борошна житнього обдирного, пшеничного обдирного і борошна пшеничного і борошна пшеничного другого сорту		60
галети звичайні з борошна пшеничного обдирного і борошна пшеничного другого сорту		60
борошно житнє обдирне і борошно пшеничне першого сорту		42
		28
хліб із борошна пшеничного другого сорту		95
хліб із борошна пшеничного першого сорту		90
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	100	
сухарі з борошна пшеничного першого сорту		65

борошно пшеничне першого сорту		75
галети звичайні з борошна пшеничного першого сорту		65
хліб із борошна пшеничного вищого сорту		85
хліб із борошна пшеничного другого сорту		105
Галети з борошна пшеничного оббивного або пшеничного другого сорту	100	
хліб із борошна пшеничного першого сорту		167
Борошно пшеничне вищого сорту	100	
печиво з борошна пшеничного першого сорту		25
борошно пшеничне першого сорту		105
макаронні вироби з борошна пшеничного першого сорту		100
Борошно пшеничне другого сорту	100	
борошно пшеничне першого сорту		90
Рис	100	
макаронні вироби з борошна пшеничного першого сорту		100
круп манні		100
Крупи манні	100	
рис		100
макаронні вироби з борошна пшеничного першого сорту		100
Макаронні вироби з борошна пшеничного першого сорту	100	
рис		100
круп різні або бобові		100
Крупи різні	100	
макаронні вироби з борошна пшеничного першого сорту		100
концентрати круп'яні		100
картопля свіжа		500
овочі свіжі		500
консерви овочеві закусочні		375
овочі квашені і солені		500
картопля і овочі сушені, пюре картопляне сухе, картопляна крупка		100
консерви овочеві натуральні і мариновані		500
консерви овочеві перших обідніх страв без м'яса		375
консерви овочеві заправні		250
Дріжджі пресовані	100	
дріжджі сухі		100
М'ясо першої категорії (яловичина, свинина, баранина)	100	
м'ясні блоки на кістках		100
м'ясні блоки першої категорії		80
м'ясні блоки другої категорії		100
субпродукти першої категорії		100
м'ясо птиці патраної першої категорії		100
м'ясо птиці напівпатраної першої категорії		120

ковбаса варена і сосиски (сардельки)		80
копчені м'ясопродукти (шинка, грудинка, рулет, ковбаса напівкопчена)		60
консерви м'ясні різні		75
консерви рибні різні		120
консерви із птиці без кісток		75
консерви із птиці з кістками		100
яйця курячі, штук		2
риба свіжа та морожена без голови		150
риба свіжа та морожена з головою		195
консерви м'ясо-рослинні з урахуванням добової норми жиру тваринного 12,5 г та крупів різних 86 г		265 (одна банка)
		250 (одна банка)
Ковбаса сирокочена	100	
копчені м'ясопродукти (шинка, грудинка, рулет, ковбаса напівкопчена)		200
сир сичужний твердий		160
Копчені м'ясопродукти (шинка, грудинка, рулет, ковбаса напівкопчена)	100	
ковбаса варена і сосиски (сардельки)		133
сир сичужний твердий		80
Риба свіжа та морожена без голови	100	
оселедці солоні з головою		100
риба усіх видів з головою незалежно від способу обробки		130
риба копчена та в'ялена (у тому числі вобла)		75
рибне філе		70
оселедці солоні без голови незалежно від способу обробки		85
консерви рибні різні		80
м'ясо першої категорії (яловичина, свинина, баранина, телятина)		67
консерви м'ясні різні		50
Консерви м'ясні різні	100	
консерви рибні різні		160
м'ясо першої категорії (яловичина, свинина, баранина, телятина)		133
консерви із птиці без кісток		100
консерви із птиці з кістками		133
риба свіжа та морожена без голови		200
риба свіжа або морожена з головою		260
ковбаса варена і сосиски (сардельки)		107
Консерви рибні різні	100	
консерви м'ясні різні		63
м'ясо першої категорії (яловичина, свинина, баранина, телятина)		84
риба свіжа та морожена з головою незалежно від способу обробки		163
риба свіжа та морожена без голови незалежно від способу обробки		125
Жири тваринні топлені	100	
олія		100

жир-сирець		130
масло		67
маргарин столовий		100
Олія	100	
жир тваринний топлений		100
жир-сирець		130
масло		67
маргарин столовий		100
Масло	100	
жир тваринний, сало-шпик		150
сир сичужний твердий		240
Молоко	100	
молоко незбиране згущене з цукром		20
сир сичужний твердий		12
сир		30
кисломолочні продукти (кефір, простокваша, ацидофільне молоко)		100
масло		5
вершки свіжі		20
сметана свіжа		20
яйця курячі, штук		0,5
Молоко незбиране згущене з цукром	100	
молоко незбиране		500
масло		25
сир сичужний твердий		60
Сметана свіжа	100	
вершки свіжі		100
вершки згущені з цукром		100
молоко незбиране згущене з цукром		100
Сир кисломолочний	100	
сметана свіжа		67
вершки свіжі		67
бринза		80
молоко незбиране		333
молоко незбиране згущене з цукром		67
Сир сичужний твердий	100	
сметана свіжа		167
вершки свіжі		167
масло		42
яйця курячі, штук		3,5
копчені м'ясопродукти (шинка, грудинка, рулет, ковбаса копчена)		125
ковбаса сирокопчена		63

Яйця курячі, штук	1	
масло		10
Цукор	100	
печиво		100
Шоколад	100	
мед натуральний		165
Печиво	100	
вафлі		85
Картопля свіжа	100	
картопля натуральна (напівфабрикат консервований)		70
картопля сушена, пюре картопляне сухе		20
крупі різні, бобові, макаронні вироби з борошна пшеничного першого сорту		20
овочі свіжі, квашені і солені		100
консерви овочеві заправні		50
консерви овочеві перших обідніх страв без м'яса		75
консерви овочеві закусочні		75
овочі сушені		10
Овочі свіжі, квашені і солені	100	
картопля свіжа		100
картопля сушена, пюре картопляне сухе		20
консерви овочеві і мариновані (помідори, огірки, щавель-пюре, морква, буряки)		80
овочі сушені		10
консерви бобові натуральні і мариновані (зелений горошок, квасоля)		80
крупі різні і бобові		20
консерви овочеві заправні		50
консерви овочеві перших обідніх страв без м'яса		75
консерви овочеві закусочні і салати		75
цибуля ріпчаста		100
Цибуля ріпчаста	100	
цибуля ріпчаста сушена		10
цибуля зелена (перо)		200
часник свіжий		50
Томатна паста	100	
томат-пюре		200
кетчуп і соус томатний		150
Фрукти свіжі*	100	
ягоди свіжі		100
кавуни свіжі		300
дині свіжі		200
варення, джем, повидло		20
сухофрукти		20

соки фруктові (плодово-ягідні)		100
Компот	100	
фрукти свіжі		200
сухофрукти		40
соки фруктові (плодово-ягідні)		200
варення, джем, повидло		40
ягоди свіжі		200
Соки фруктові (плодово-ягідні)	100	
фрукти свіжі		100
сухофрукти		20
варення, джем, повидло		20
ягоди свіжі		100
Сухофрукти	100	
цукор		75
чай чорний байховий першого сорту		3
Кава натуральна	100	
кава розчинна		40
какао-порошок		100
Оцет	100	
оцтова есенція		5

* Заміну фруктів свіжих кавунами і динями свіжими дозволяється здійснювати тільки в період їх масового збирання.

СПЕЦІАЛЬНА ЗАМІНА

1. Норма заміни продуктів харчування особового складу екіпажів кораблів, суден забезпечення, які несуть бойову службу за межами територіальних вод України, та екіпажів підводних човнів

Найменування продукту	Кількість продукту, грамів	
	що підлягає заміні	замінник
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	100	
курага, ізюм		18
фрукти свіжі		90
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	100	
печиво, булочні вироби		50
фрукти свіжі		100
курага, ізюм		20
компоти консервовані		50
Булочні вироби	100	

фрукти свіжі		200
М'ясо першої категорії (яловичина, свинина, баранина, телятина)	100	
м'ясні напівфабрикати		80
молоко сухе, суха простокваша та кисломолочні продукти		70
Риба (без голови)	100	
оселедці консервовані		100
молоко сухе, суха простокваша та кисломолочні продукти		45
молоко незбиране згущене з цукром		55
яйця курячі, штук		1,5
фрукти свіжі		150
овочі свіжі		300
Ікра зерниста лососева	100	
горбуша, кета патрана солена з головою		260
баликові вироби		130
Баликові вироби	100	
ікра зерниста лососева		75
горбуша, кета патрана солена з головою		200
Масло	100	
молоко сухе, суха простокваша та кисломолочні продукти		250
яйця курячі, штук		6
яєчний порошок		90
Жири тваринні топлені, маргарин або олія	100	
молоко незбиране згущене з цукром		220
яєчний порошок		65
молоко сухе, суха простокваша та кисломолочні продукти		165
сир пастеризований		130
Сир сичужний твердий	100	
сир пастеризований		100
соки фруктові (плодово-ягідні)		80
сухофрукти		16
компоти консервовані		40
фрукти свіжі		100
Цукор	100	
молоко незбиране згущене з цукром		75
мед		30
варення, джем, повидло		130
карамель		50
Печиво	100	
фрукти свіжі		200
компоти консервовані		100
соки фруктові (плодово-ягідні)		200

сухофрукти		40
лимони		36
варення, джем, повидло		110
Фрукти свіжі	100	
курага, ізюм		20
апельсини, мандарини, банани		100
Вино виноградне столове	100	
соки фруктові (плодово-ягідні)		500
компоти консервовані		330
фрукти свіжі		500
Томатна паста	100	
кетчуп		150
Овочі свіжі	100	
фрукти свіжі		50
соки фруктові (плодово-ягідні)		50
кавуни свіжі		150
дині свіжі		100

2. Заміна продуктів харчування у разі видачі лікувальної норми

Найменування продукту	Кількість продукту, грамів		Для яких хворих дозволяється заміна
	що підлягає заміні	замінник	
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	100		для усіх категорій хворих
хліб із борошна пшеничного першого сорту		90	
борошно пшеничне першого сорту		75	
крупя манні		75	
крупя різні		75	
Борошно пшеничне першого сорту	100		
борошно пшеничне вищого сорту		95	
Крупя різні	100		
рис		100	
гречані		100	
вівсяні		100	
манні		100	
М'ясо першої категорії (яловичина, свинина, баранина, телятина)	100		
яйця курячі, штук		2	
сир		300	
Риба	100		
яйця курячі, штук		1	
сир		200	

Увесь склад продуктів за лікувальною нормою				
а) соки фруктів (плодово-ягідні)		250	для хворих, які потребують дієти N 0	
крохмаль картопляний		10		
чай		2		
цукор		70		
сухофрукти		20		
масло		5		
б) соки фруктів (плодово-ягідні)		200	для хворих, які потребують дієти N 0б	
крохмаль картопляний		10		
цукор		50		
чай		2		
сухофрукти		80		
крупі гречані, вівсяні, манні		40		
рис		40		
варення		30		
хліб із борошна пшеничного першого сорту		100		
або сухарі з борошна пшеничного першого сорту		65		
в) соки фруктів (плодово-ягідні)		200		для хворих, які потребують дієти N 0в
крохмаль картопляний		10		
цукор		70		
чай		2		
сухофрукти		20		
крупі гречані, вівсяні, манні		40		
молоко незбиране		100		
яйця курячі, штук		1		
масло		5		
картопля		100		
морква		100		
буряк		100		
яблука свіжі		300		
варення		30		
хліб із борошна пшеничного першого сорту		200		
або сухарі з борошна пшеничного першого сорту		130		
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	400		для хворих на діабет	
Крупі манні, рис і макаронні вироби	90			
Борошно пшеничне першого сорту	10			
Цукор	70			
Варення	5			
м'ясо		120		
або яйця курячі, штук		3		
сир		80		

риба		100	
Цукор	100		для хворих на діабет
ксиліт харчовий		40	
або сорбіт		40	
Хліб із суміші борошна житнього обдирного і пшеничного першого сорту	100		для хворих віком до 14 років
Хліб із борошна пшеничного першого сорту	200		
Крупи манні, рис і макаронні вироби	40		
Картопля та овочі	300		
Кава натуральна	0,5		
молоко незбиране		100	
сир		50	
соки фруктові (плодово-ягідні)		100	

3. Заміна продуктів у разі комплектування наборів сухих продуктів (норма N 10), бортового харчування (норма N 12) і раціонів (норма N 13) на промислових підприємствах і в цехах комплектації

Найменування продукту	Кількість продукту, грамів	
	що підлягає заміні	замінник
Галети з борошна пшеничного обдирного або з борошна пшеничного другого сорту	300	
сухарі з борошна житнього обдирного або пшеничного обдирного другого сорту		300
Консерви м'ясні різні (дві банки по 100 г)	200	
консерви м'ясо-рослинні		250 - 265
консервована друга обідня страва з м'ясом		350
Консерви м'ясні різні	250	
консерви м'ясо-рослинні		500 - 530
консервована друга обідня страва з м'ясом		700
Консерви м'ясо-рослинні	250 - 265	
консерви м'ясні (дві банки по 100 г)		200
консервована друга обідня страва з м'ясом		350
Консервована друга обідня страва з м'ясом	350	
консерви м'ясо-рослинні		250 - 265
консерви м'ясні різні		100
Молоко згущене незбиране з цукром	110	
цукор-рафінад дорожній		90
Шоколад	50	
цукор-рафінад дорожній		100
Соки фруктові (плодово-ягідні)	350	

цукор-рафінад дорожній		75
Чай розчинний з цукром	30	
кава розчинна натуральна з цукром		30
Сірники вітростійкі в упаковці по 10 штук	1	
сірники звичайні, коробок		1

4. Заміна консервованих обідніх страв і м'ясо-рослинних консервів

Консерви	Кількість продукту, що підлягає утриманню за одну банку, грамів		
	м'ясо	круп, борошно і овочі в перерахунку на круп	жири тваринні
Друга обідня страва у бляшаній банці N 9, 1/350	100	86	12,5
Друга обідня страва у бляшаній банці N 9, 1/350, з найменуванням "Польова"	55	86	12,5
Друга обідня страва у бляшаній банці N 13, 1/870 (одна банка на три порції)	270	210	33
Консерви м'ясо-рослинні в асортименті 1/265, 1/250	100	86	12,5

Примітки:

1. Міноборони, іншим центральним органам виконавчої влади, що здійснюють керівництво військовими формуваннями, МВС, Національній поліції та Мін'юсту надається право проводити заміну одних продуктів іншими для підрозділів, які беруть участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки за межами України, відповідно до умов виконання ними завдань у межах вартості норм харчування та харчової цінності продуктів.

(пункт 1 приміток із змінами, внесеними згідно з
постановами Кабінету Міністрів України від 20.10.2011 р. N 1109,
від 22.04.2013 р. N 297,
від 23.12.2015 р. N 1141,
від 26.04.2017 р. N 294)

2. У разі надходження на забезпечення нових видів продуктів у кожному конкретному випадку норми їх заміни визначаються Міноборони, іншими військовими формуваннями, МВС, Національною поліцією та Мін'юстом.

(пункт 2 приміток із змінами, внесеними згідно з постановами
Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 р. N 1141,
від 26.04.2017 р. N 294)

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29 березня 2002 р. N 426

ПЕРЕЛІК

актів Кабінету Міністрів України, що втратили чинність

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 1996 р. N 316 "Про норми забезпечення продовольчими пайками військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства, військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу Міністерства внутрішніх справ".

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 листопада 1996 р. N 1337 "Про поширення дії постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 1996 р. N 316 на робітників і службовців державних гідрографічних підприємств".

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1998 р. N 193 "Про внесення зміни та доповнення до постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 1996 р. N 316" (Офіційний вісник України, 1998 р., N 8, ст. 298).

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 1998 р. N 355 "Про внесення доповнення до постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 1996 р. N 316".

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1999 р. N 588 "Про внесення доповнень до постанови Кабінету Міністрів України від 12 березня 1996 р. N 316" (Офіційний вісник України, 1999 р., N 15, ст. 608).

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 1993 р. N 1030.

7. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 лютого 1996 р. N 133.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2022

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2022

